

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Кафедра англійської мови та перекладу

«До захисту допускаю»

Завідувач кафедри англійської мови та перекладу,

«_____» _____ 20__ р.

**СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ
ДІЄПРИСЛІВНИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

**Спеціальність: 035 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська))**

**Освітня програма: Філологія (Англійська, німецька мови та літератур
(переклад включно))**

Магістерська робота

на здобуття кваліфікації – перекладач, філолог германських мов та літератури

Автор роботи Вітковська Андріяна

підпис

**Науковий керівник - доцент, кандидат філологічних наук Яскевич
Ольга Клавдіївна**

підпис

Дрогобич, 2025

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

Зав. кафедрою:

Ю.О. Талалай.

(підпис)

(дата)

Завдання

на підготовку магістерської роботи

1. Тема: Способи відтворення англійських дієприслівникових конструкцій українською мовою
2. Керівник: Яскевич Ольга Клавдіївна
3. Студент: Вітковська Андріяна
4. Перелік питань, що підлягають висвітленню у кваліфікаційній роботі
 - основні способи відтворення англійських дієприслівникових конструкцій українською мовою,
 - проаналізувати їх особливості в різних стилях мовлення
 - дослідити вплив контексту на вибір перекладацьких стратегій.

Список рекомендованої літератури

Антонова, О. Л. Стилїстика англійської мови в перекладі. – Одеса: ОНУ, 2011. – 180 с.

Артеменко, І. І. Переклад в наукових текстах: методи та практики. – Львів: ЛНУ, 2013. – 260 с.

Ахметова, Н. В. Теорія перекладу: навч. посіб.. – К.: Вища школа, 2012. – 248 с.

Бабич, О. В. Проблеми перекладу технічних текстів. – Київ: Вища школа, 2013. – 276 с.

Балан, В. М. Вступ до загальної лінгвістики. – Харків: Харківський національний університет, 2010. – 512 с.

Бенашвілі, Л. В. Лексикологія сучасної англійської. – К.: Наукова думка, 2008. – 268 с.

Бородіна, О. П. Семантика та синтаксис в перекладі. – Київ: Літературна думка, 2016. – 314 с.

Бурова, М. П. Основи теорії перекладу. – Донецьк: ДонДУ, 2014. – 172 с.

Буцай, М. І. Переклад технічних текстів. – Харків: Харківський університет, 2012. – 315 с.

5. Етапи підготовки роботи

№	Назва етапу	Термін виконання	Термін звіту перед керівником, кафедрою
1.	Вивчення та аналіз літератури з теми	жовтень - листопад 2024	листопад - грудень 2024
2.	Формування основної частини дослідження	січень - червень 2025	квітень - травень 2025
3.	Узагальнення результатів дослідження	вересень - жовтень 2025	жовтень - листопад 2025
4.	Оформлення магістерської роботи	листопад 2025	листопад - грудень 2025

1. Дата видачі завдання _____
2. Термін подачі роботи керівнику _____
3. З вимогами до виконання кваліфікаційної роботи і завданням ознайомлений (а)

(підпис студента)
4. Керівник

(підпис)

Захист магістерської роботи

(тема роботи)

Оцінка за стобальною шкалою: _____

Оцінка за національною чотирибальною шкалою: _____

Коротка мотивація захисту:

_____	Голова ЕК _____	_____
Дата	підпис	прізвище, ім'я
	Секретар ЕК _____	_____
	підпис	прізвище, ім'я

АНОТАЦІЯ

Вітковська Андріяна «Способи відтворення англійських дієприслівникових конструкцій українською мовою»

Магістерська робота присвячена аналізу особливостей перекладу англійських дієприслівникових конструкцій (Participial and Gerundial Constructions) та пошуку оптимальних способів їх відтворення з української мови. У роботі йдеться про теоретичні засади функціонування дієприслівників в англійській та українській мовах, досліджено синтаксичні особливості дієприслівникових конструкцій та їх роль у структурі речення.

Дослідження демонструє, що відтворення дієприслівникових конструкцій в українській мові можна реалізувати ефективними способами, зокрема за допомогою дієприслівників, підрядних речень, іменникових конструкцій чи інших синтаксичних перетворень, залежно від контексту та стилістичних особливостей тексту. Отримані результати можуть бути корисними для перекладачів, філологів і всіх, хто цікавиться проблемами міжмовної трансформації та особливостями синтаксису англійської та української мов.

Ключові слова: дієприслівникові конструкції, Participial Constructions, Gerundial Constructions, переклад, способи відтворення, перекладацькі трансформації, синтаксичні особливості, контекст, функціональний підхід, дослівний та адаптований переклад.

ABSTRACT

Vitkovska Andriiana "Methods of Reproducing English Adverbial Constructions in Ukrainian"

The master's thesis is devoted to the analysis of the features of the translation of English adverbial constructions (Participial and Gerundial Constructions) and the search for optimal methods of their formation from the Ukrainian language. The work deals with the theoretical principles of the functioning of adverbials in English and Ukrainian, the syntactic features of adverbial constructions and their role in the structure of the sentence are investigated.

The study demonstrates that the reproduction of adverbial constructions in the Ukrainian language can be implemented in effective ways, in particular with the

help of adverbs, subordinate clauses, noun constructions or other syntactic transformations, depending on the context and stylistic features of the text. The results obtained may be useful for translators, philologists and all those interested in the problems of interlingual transformation and the features of the syntax of English and Ukrainian.

Key words: adverbial constructions, Participial Constructions, Gerundial Constructions, translation, methods of reproduction, translation transformations, syntactic features, context, functional approach, literal and adapted translation.

ANNOTATION

Vitkovska Andriiana „Methoden der Wiedergabe englischer Partizipial- und Gerundialkonstruktionen in der ukrainischen Sprache“

Die Masterarbeit ist der Analyse der Besonderheiten der Übersetzung englischer Partizipial- und Gerundialkonstruktionen sowie der Suche nach optimalen Wegen ihrer Wiedergabe im Ukrainischen gewidmet. Die Arbeit behandelt die theoretischen Grundlagen des Funktionierens von Partizipien in der englischen und ukrainischen Sprache, untersucht die syntaktischen Besonderheiten solcher Konstruktionen und ihre Rolle im Satzgefüge.

Die Untersuchung zeigt, dass die Wiedergabe von Partizipialkonstruktionen im Ukrainischen auf effektive Weise erfolgen kann – insbesondere mithilfe von Adverbialpartizipien, untergeordneten Sätzen, Nominalkonstruktionen oder anderen syntaktischen Transformationen, abhängig vom Kontext und den stilistischen Besonderheiten des Textes. Die erzielten Ergebnisse können für Übersetzer, Philologen sowie für alle, die sich für Fragen der interlingualen Transformation und für die Besonderheiten der Syntax der englischen und ukrainischen Sprache interessieren, von Nutzen sein.

Schlüsselwörter: Adverbialkonstruktionen, Participial Constructions, Gerundial Constructions, Übersetzung, Methoden der Wiedergabe, Übersetzungstransformationen, syntaktische Besonderheiten, Kontext, funktionaler Ansatz, wörtliche und adaptierte Übersetzung.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ДІЄПРИСЛІВНИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ	9
1.1. Поняття та класифікація дієприслівникових конструкцій	9
1.2. Синтаксичні функції дієприслівників в англійській мові	15
1.3. Особливості дієприслівників в українській мові	22
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	30
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ДІЄПРИСЛІВНИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	32
2.1. Основні способи відтворення дієприслівникових конструкцій	32
2.2. Дослівний та адаптований переклад дієприслівникових конструкцій	40
2.3. Вплив контексту на вибір способу перекладу	48
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	56
РОЗДІЛ 3 ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ДІЄПРИСЛІВНИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ	57
3.1. Аналіз перекладу в художній літературі	57
3.2. Аналіз перекладу в науково-технічних текстах	68
3.3. Особливості перекладу дієприслівників у публіцистичних текстах	75
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	78
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	86
РЕЗЮМЕ	87

ВСТУП

Актуальність дослідження зумовлена зростаючою потребою у високоякісному перекладі англомовних текстів різних стилів та жанрів, зокрема художньої, науково-технічної та публіцистичної літератури. Англійська та українська мови належать до різних мовних сімей, що спричиняє суттєві відмінності в їхній граматичній структурі, зокрема у використанні дієприслівникових конструкцій. В англійській мові вони забезпечують важливу синтаксичну функцію, створюючи компактність і динамічність висловлювання, тоді як в українській мові такі конструкції мають обмежене використання та часто потребують трансформації під час перекладу. Це зумовлює визначення оптимальних стратегій відтворення англійських дієприслівникових конструкцій українською мовою, з урахуванням їх структурних, семантичних та стилістичних особливостей.

Складність перекладу дієприслівникових конструкцій виникає у необхідності збереження точності змісту та стилістичних характеристик тексту, що вимагає не лише механічного відтворення форми, а й адаптації відповідно до норм української мови. Відповідно до контексту, дієприслівникові конструкції можуть перекладатися різними способами: через дієприслівникові звороти, підрядні речення, іменникові конструкції чи інші синтаксичні перетворення. Відсутність однозначних правил щодо їхнього перекладу створює труднощі як для перекладачів, так і для дослідників мовних трансформацій, що робить це питання актуальним у сучасному мовознавстві та перекладознавстві.

Окрім теоретичної значущості, дослідження має й практичну цінність, отримані результати можуть бути використані в діяльності з викладання англійської мови, перекладацькій та укладанні навчальних матеріалів. У сучасному світі зростає потреба в якісному міжмовному спілкуванні, вивчення способів перекладу граматичних конструкцій, які не мають прямих відповідей, є необхідним для забезпечення точності та

адекватності перекладу. Тому дослідження особливостей перекладу англійських дієприслівникових конструкцій українською мовою є актуальним як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Мета дослідження – визначити основні способи відтворення англійських дієприслівникових конструкцій українською мовою, проаналізувати їх особливості в різних стилях мовлення та дослідити вплив контексту на вибір перекладацьких стратегій.

Завдання дослідження:

- 1) Проаналізувати поняття дієприслівникових конструкцій, їхню класифікацію та особливості функціонування в англійській мові.
- 2) Виділити синтаксичні функції дієприслівників в англійській мові та порівняти їх із відповідними структурами в українській мові.
- 3) Дослідити особливості дієприслівникових конструкцій в українській мові та з'ясувати їхню роль у синтаксичній системі.
- 4) Визначити основні способи перекладу англійських дієприслівникових конструкцій українською мовою та проаналізувати їх ефективність.
- 5) Дослідити відмінності між дослівним і адаптованим перекладом дієприслівникових конструкцій та випадки їх доцільного застосування.
- 6) Оцінити вплив контексту на вибір способу перекладу дієприслівникових конструкцій.
- 7) Провести практичний аналіз перекладу англійських дієприслівникових конструкцій у художніх, науково-технічних та публіцистичних текстах.
- 8) Узагальнити отримані результати та використовувати найбільш ефективні підходи до перекладу англійських дієприслівникових конструкцій українською мовою.

Об'єкт дослідження – англійські дієприслівникові конструкції (Participial and Gerundial Constructions) та їхнє функціонування в текстах різних жанрів.

Предмет дослідження – способи перекладу англійських дієприслівникових конструкцій українською мовою, структурні, семантичні та стилістичні особливості їхнього відтворення в художній, науково-технічній та публіцистичній літературі.

Фактичний матеріал дослідження становлять англomовні тексти різних жанрів, зокрема художню літературу, науково-технічні та публіцистичні тексти, а також їхні українські переклади. Аналізують оригінальні англійські речення з дієприслівниковими конструкціями (Participial and Gerundial Constructions) та способи їх відтворення українською мовою. Дослідження базується на матеріалах творів англomовних авторів, офіційних документів, наукових статей та новинних публікацій, що дає змогу оцінити функціонування дієприслівникових конструкцій у різних текстах.

Для досягнення поставленої мети використовуються такі **методи дослідження**. Описовий метод використовується для характеристики дієприслівникових конструкцій в англійській та українській мовах, визначення їхньої граматичної природи, синтаксичних функцій та особливостей використання. Метод порівняльного аналізу дозволяє оцінити структурні та семантичні відмінності між англійськими дієприслівниковими конструкціями та їхніми українськими еквівалентами, а також оцінити адекватність їхнього перекладу. Метод трансформаційного аналізу використовують для дослідження перекладацьких трансформацій, які використовуються при відтворенні дієприслівникових конструкцій в українському перекладі, зокрема замінюючи підрядними реченнями, іменниковими конструкціями чи іншими синтаксичними структурами. Статистичний метод використовується для підрахунку частоти застосування різних способів перекладу, що дозволяє зробити обґрунтовані висновки щодо переваг цих чи інших перекладацьких стратегій. Контекстний

аналіз дозволяє простежити, як саме зміст і стиль конкретного тексту впливають на вибір способу перекладу. Поєднання цих методів дозволяє комплексно досліджувати особливості перекладу англійських дієприслівникових конструкцій українською мовою та максимально ефективно підходити до них.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексному аналізі способів відтворення англійських дієприслівникових конструкцій українською мовою з урахуванням їхніх структурних, семантичних та стилістичних особливостей. Дослідження виявляє закономірності використання різних способів перекладу залежно від контексту, жанрових особливостей тексту та синтаксичних обмежень української мови. У роботі систематизовано основні перекладацькі трансформації, що застосовуються при передачі англійських дієприслівникових конструкцій, а також пропонуються рекомендації щодо їх адекватного відтворення із збереженням оригінального змісту, стилю та виразу.

Практична значущість отриманих результатів виникає в тому, що вони можуть бути використані в перекладацькій діяльності, викладанні теорії та практики перекладу, а також у процесі вивчення англійської та української мов. Результати дослідження сприяють вдосконаленню навичок перекладу складних синтаксичних конструкцій, допомагаючи перекладачам уникати дослівності та краще адаптувати англомовні тексти відповідно до норм української мови. Отримані висновки можуть бути корисними для лексикографів при створенні двомовних словників і посібників, а також для авторських навчальних матеріалів, які використовуються методикою викладання англійської мови. Зважаючи на постійне зростання потреб у якісному перекладі англійської літератури, наукових текстів та офіційної документації, дослідження має значний практичний потенціал і може стати основою для подальших розвідок у галузі міжмов.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ДІЄПРИСЛІВНИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ

1.1. Поняття та класифікація дієприслівникових конструкцій

Дієприслівникові конструкції — це граматичні конструкції, в основі яких лежить дієприслівник, що виконує функцію супровідного або пояснювального елемента до основної дії в реченні. Такі конструкції можуть виконувати різні синтаксичні функції, зокрема виражати причину, умову, спосіб, час або спосіб виконання дії. Вони характеризуються особливою структурою та взаємозв'язком між дієприслівником і основним дієсловом.

Класифікація дієприслівникових конструкцій, в українській мові, базується на кількох критеріях, зокрема за значенням, синтаксичною структурою та функціями. Дієприслівникові конструкції можуть бути одиничними, якщо дієприслівник є частиною складного речення, або ж складними, якщо в конструкції використовуються додаткові елементи, такі як допоміжні дієслова чи інші компоненти. За значенням вони поділяються на часо-обставинні, умовні, причинні, цільові та інші конструкції, що уточнюють або конкретизують дію, про яку йдеться.

Існує декілька підходів до вивчення таких конструкцій у контексті синтаксичного аналізу. Одним із основних аспектів є функціонування дієприслівникових конструкцій у сучасних текстах, де вони часто дозволяють виражають часові або супровідні обставини. Наприклад, конструкція "прийшов додому, співаючи пісню" вказує на те, що дія співу супроводжує основну дію йти додому. Такі конструкції можуть бути одночасно пояснювальними або уточнюючими у зв'язку з контекстом.

Синтаксична класифікація дієприслівникових конструкцій базується на різних підходах до їх аналізу, зокрема виділяється конструкція, де дієприслівник є членом головного чи залежного речення. Одні конструкції

можуть бути використані будучи пов'язаними з головним дієсловом, у той час як інші можуть мати розширену структуру, включаючи додаткові дієслова, які уточнюють зміст основної дії [4, с. 69].

Крім того, дієприслівникові конструкції можуть бути класифіковані за ступенем інтеграції з головним реченнями. Наприклад, у складнопідрядних конструкціях дієприслівник часто є частиною підрядної частини, у той час як у складносурядних він може бути пов'язаний з двома або більш дієсловами. Це дозволяє зберегти синтаксичну цілісність, навіть якщо між дієприслівниками є певна дистанція в структурі речення.

Однією з основних проблем вивчення дієприслівникових конструкцій є визначення межі між дієприслівниковими та іншими конструкціями, як такі дієприслівникові чи дієслівні конструкції, що потребує глибокого аналізу їх функціональних характеристик і взаємозв'язку з іншими частинами мови. Якщо дієприслівник має власні властивості, що відрізняють його від інших граматичних форм, важливо зазначити, що дієприслівникові конструкції можуть бути повністю самостійними або ж частково залежними від основного дієслова в реченні [5, с. 74]. У різних мовах дієприслівникові конструкції можуть мати різні ступені виразності та складності, що зумовлюються як синтаксичними, так і семантичними особливостями кожної конкретної мови. У кожному випадку обов'язково зверніть увагу на використання контексту цих конструкцій, оскільки вони можуть мати різні варіанти залежно від типу тексту та його стилістичних особливостей.

Дієприслівникові конструкції в українській мові, як і в інших мовах, забезпечують важливу роль у вираженні основної дії, її уточнення або деталізації, що виконується в реченні. Вони є незамінними засобами для створення складніших синтаксичних конструкцій, які мають більш детально описати процеси, що відбуваються одночасно або в тісному зв'язку з основними подіями. Пояснюючи таку конструкцію, слід зазначити, що їх зміст може бути дуже різноманітним, незалежно від

семантики дієприслівника і контексту, в якому цей елемент використовується.

Дієприслівникові конструкції є важливою частиною синтаксису, оскільки вони допомагають деталізувати або розширити зміст основних тверджень, надаючи їм додаткові елементи, які характеризують час, умови або спосіб виконання дії. Наприклад, у реченні "Вона стояла біля вікна, спостерігаючи за пейзажем" конструкція "спостерігаючи за пейзажем" не тільки пояснює, що відбулося під час того, як особа стояла біля вікна, але й надає більше контексту до основних дій. Тому важливо розрізняти, що така конструкція є не лише описом, але й структурним компонентом, який надає глибину і точність висвітлення.

Особливістю дієприслівникових конструкцій є їх здатність поєднувати в одному елементі час, простір, умову або інші умови, що створюють більш динамічну картину того, що відбувається. Наприклад, конструкція "відчуваючи втому, він вирішує зробити перерву" не просто означає факт втоми, але й пояснює мотивацію дії, що робить мовлення більш логічно послідовним. Це робить дієприслівникові конструкції ефективним засобом вираження причинно-наслідкових зв'язків між подіями, які відбуваються, або для того, щоб підкреслити фактори, які можуть вплинути на основну дію. Існує велика кількість варіантів побудови дієприслівникових конструкцій, що дає мовцеві широкий спектр можливостей для точного та ефективного виразу думки. Відповідно до контексту, дієприслівникові конструкції можуть набувати різні семантичні відтінки. Так, у деяких випадках вони можуть виражати не тільки супровідні дії, але й вказувати на умови або причини певних подій. Це дозволяє зберегти стильність і чіткість мовлення, не втрачаючи при цій необхідній деталізації та поясненні.

Семантична варіативність дієприслівникових конструкцій зумовлена їх здатністю виражати різні види: наприклад, час (роблячи уроки, він слухав музику), причину (пошкоджує руки, не маючи змоги працювати), умови (якщо погодитися, заберу його з вокзалу), мету (вчитися, досягти успіху)

тощо. Це дозволяє змінювати граматичну функцію конструкції у зв'язку з тим, який аспект необхідно підкреслити.

Також важливо відзначити, що в сучасній українській мові відбуваються певні зміни у використанні дієприслівникових конструкцій. У деяких випадках вони можуть бути замінені іншими типами конструкцій, такими як прості речення або інфінітивні конструкції. Це є наслідком прагнення до економії мовних засобів та зменшення складності в синтаксисі. Однак, незважаючи на це, дієприслівникові конструкції залишаються важливою частиною мови, зокрема в художньому та публіцистичному стилях, де вони можуть створити більш виразні та насичені тексти. Дієприслівникові конструкції активно застосовуються не лише у повсякденній мові, але й у наукових, технічних та літературних текстах, де їх здатність комбінувати декілька аспектів дій робить їх незамінними для точного виразу складних ідей. Вони є необхідними для висловлення складних взаємозв'язків між подіями та ситуаціями, дозволяючи зберегти структурну цільність тексту і водночас підвищити його інформаційну насиченість.

Завдяки такій гнучкості дієприслівникові конструкції займають важливе місце в мовному репертуарі кожного мовця, дозволяючи не тільки ефективно передавати основну інформацію, але й надавати мові додаткові відтінки та нюанси. У цьому контексті дослідження дієприслівникових конструкцій у мові продовжує бути актуальним, оскільки їх у побудові граматично правильних і виразних речей залишається незмінною навіть в умовах швидких змін у мовних тенденціях. Важливість таких конструкцій стає в їх здатності узгоджувати основну дію з умовами, що виробляються, і таким чином створюють багатозначні, складні конструкції, які забезпечують глибше розуміння процесів, що відбуваються в мовному контексті [6, с. 82].

Дієприслівникові конструкції — це граматичні конструкції, в основі яких лежить дієприслівник, що виконує функцію супровідного або пояснювального елемента до основної дії в реченні. Як зазначає Загнітко [3, с. 54], «дієприслівникові конструкції становлять одну з найбільш рухомих та гнучких синтаксичних одиниць української мови».

Такі конструкції можуть виконувати різні синтаксичні функції, зокрема виражати причину, умову, спосіб, час або спосіб виконання дії. Вони характеризуються особливою структурою та взаємозв'язком між дієприслівником і основним дієсловом.

Класифікація дієприслівникових конструкцій, в українській мові, базується на кількох критеріях, зокрема за значенням, синтаксичною структурою та функціями. На думку Вихованця [1, с. 112], «семантика дієприслівникової конструкції завжди корелює з основною дією, утворюючи єдиний смисловий комплекс». Дієприслівникові конструкції можуть бути одиничними, якщо дієприслівник є частиною складного речення, або ж складними, якщо в конструкції використовуються додаткові елементи.

За значенням вони поділяються на часо-обставинні, умовні, причинні, цільові та інші конструкції, що уточнюють дію. Як підкреслює Бевзенко [4, с. 89], «функціональна роль дієприслівникових зворотів полягає у синтаксичному ущільненні висловлення, забезпечуючи компактність і точність».

Існує декілька підходів до вивчення таких конструкцій у контексті синтаксичного аналізу. Одним із основних аспектів є функціонування дієприслівникових конструкцій у сучасних текстах, де вони часто виражають часові або супровідні обставини. Наприклад, конструкція "прийшов додому, співаючи пісню" вказує на те, що дія співу супроводжує основну дію.

Синтаксична класифікація дієприслівникових конструкцій базується на різних підходах до їх аналізу, зокрема виділяється конструкція, де дієприслівник є членом головного чи залежного речення. Одні конструкції можуть бути пов'язані з головним дієсловом, у той час як інші можуть мати розширену структуру.

Крім того, дієприслівникові конструкції можуть бути класифіковані за ступенем інтеграції з головними реченнями. «Класифікація дієприслівникових конструкцій є складною через їхню семантичну рухливість», — зазначає Горденська [2, с. 73].

Однією з основних проблем у вивченні дієприслівникових конструкцій є визначення межі між дієприслівниковими та іншими дієслівними структурами.

Якщо дієприслівник має власні властивості, то конструкції можуть бути повністю самостійними або частково залежними від основного дієслова.

У різних мовах дієприслівникові конструкції можуть мати різні ступені виразності та складності, залежно від синтаксичних і семантичних особливостей.

Дієприслівникові конструкції в українській мові забезпечують важливу роль у вираженні основної дії та її деталізації. «Науковий текст активно залучає дієприслівникові звороти для фіксації супровідних умов виконання процесуальних дій, що сприяє точності опису».

Особливістю дієприслівникових конструкцій є їхня здатність поєднувати час, простір, умову або інші значення. Наприклад, «відчуваючи втому, він вирішує зробити перерву» пояснює мотивацію дії.

Семантична варіативність дієприслівникових конструкцій дозволяє виражати час, умову, причину, наслідок, спосіб або мету дії. «Семантична гнучкість дієприслівникового звороту дає можливість передавати кілька змістових аспектів у межах одного висловлення».

У сучасній українській мові відбуваються певні зміни у використанні дієприслівникових конструкцій. «У сучасних українських текстах простежується тенденція до часткової редукції дієприслівникових конструкцій, що пов'язано з прагненням до простішої синтаксичної структури». Проте вони залишаються важливими у художньому, науковому та публіцистичному стилях.

Дієприслівникові конструкції активно застосовуються у наукових, технічних та літературних текстах. Вони є необхідними для вираження складних взаємозв'язків між подіями. Завдяки гнучкості дієприслівникові конструкції дозволяють не тільки передавати основну інформацію, а й додавати відтінки та нюанси. У художньому стилі вони допомагають створити атмосферу. «У художньому стилі дієприслівникові конструкції дозволяють автору увиразнити динаміку подій і передати емоційні відтінки внутрішнього стану персонажа». У публіцистичному стилі вони уточнюють причини чи наслідки подій. У розмовному — подають додаткові обставини.

Дієприслівникові конструкції можуть функціонувати в простих і складних реченнях, зв'язуючи частини висловлення.

До того ж окремим аспектом є місце дієприслівникових конструкцій у різних типах речей. Вони можуть функціонувати не тільки в простих, а й у складних реченнях, де їх роль може бути більш виразною, адже такі конструкції допомагають зв'язати різні частини речення або частини складносурядних і складнопідрядних конструкцій. Це створює додаткові можливості для різноманіття в синтаксичній побудові і дає можливість утримувати граматичну цілеспрямованість тексту при одночасному розширенні його змістової частини. Особливо цікава роль дієприслівникових конструкцій у поєднанні з іншими граматичними формами, такими як дієприкметникові чи інфінітивні конструкції. Вони можуть взаємодіяти між собою, розширюючи можливості для вірування складних, багатозначних відносин між діями, подіями та їх особливостями. Наприклад, у складних конструкціях типу "Він працював, думаючи про завтрашній день", можна побачити синтаксичне з'єднання, яке розкриває не тільки саму дію, а й внутрішні процеси, які здійснюють основну діяльність. Не менш важливою є і динамічність використання дієприслівникових конструкцій у мовному розвитку. Вони знають певні зміни в процесі еволюції мови, залежно від соціокультурних і мовних тенденцій. Відзначається, що в сучасних текстах, особливо в офіційному або формальному стилі, дієприслівникові конструкції можуть бути менш розширеними, на відміну від старших періодів розвитку мови, де вони часто виступали компонентом синтаксичних одиниць.

Таким чином, дієприслівникові конструкції є інструментом для створення виразних, багатозначних і синтаксично різноманітних речень, що робить їх незамінними для передачі складних, детальних відомостей про дії, властивості та їх взаємозв'язки. Вони займають ключове місце в мовній системі, сприяючи економії мовних засобів та надаючи можливість створювати чіткі, логічно послідовні та змістовні тексти.

1.2. Синтаксичні функції дієприслівників в англійській мові

Синтаксичні функції дієприслівників в англійській мові є досить різно-

манітними, і вони сповнюють важливу роль у створенні точних і виразних речей. Дієприслівники в англійській мові здебільшого представляють як неозначені слова, що описують дію або стан, при цьому вони можуть модифікувати основне дієслово, вказуючи на сутності, за якою дія відбувається. Важливою особливістю є те, що дієприслівники не тільки уточнюють значення основного дієслова, а й дають контекст, описуючи час, місце, умови або причини дії. Зазвичай дієприслівники забезпечують функції, що уточнюють основну дію в реченні, і часто мають форму дієприкметника або інфінітива, що також впливає на їх синтаксичну роль.

Одна з основних синтаксичних функцій дієприслівників є їх використання для вираження супутніх дій, що відбуваються одночасно з основною. У таких випадках дієприслівники допомагають точніше передати зв'язок між різними частинами речення, як-от у конструкції типу *"Walking through the park, she saw a bird"* ("Йдучи парком, вона побачила птаха"). У цьому випадку дієприслівник *"walking"* вказує на дію, яка супроводжує основну дію *"saw"* і відбувається паралельно з нею. Дієприслівники в такій конструкції забезпечують роль додаткового опису матеріалів, які надають більший контекст основних дій [3, с. 45].

Дієприслівники також можуть виконувати функцію пояснення причини дії або надання додаткової інформації щодо того, чому певна дія відбулася. У конструкціях, таких як *"Feeling tired, he decided to rest"*, дієприслівник *"feeling"* пояснює, чому була зроблена основна дія — рішення відпочити. В такому контексті дієприслівник додає причину, через яку відбулося подальше дієслово, і завершується виразність речення, надаючи йому більш детальний зміст [5, с. 72].

Ще одна важлива синтаксична функція дієприслівників виявляється в їх здатності визначати час дії. Вони можуть допомогти встановити, коли складається основна дія, вказуючи на її годину співвіднесеність з іншими подіями. Наприклад, в конструкції *"Having finished his homework, he went to bed"* ("Закінчивши домашнє завдання, він пішов спати"), дієприслівник *"having finished"* вказує на те, що дія закінчення домашнього завдання відбулася перед основною дією — відходом до сну. У таких випадках дієприслівники чіт-

ко закінчують час після послідовності подій, що є важливою функцією в синтаксисі англійської мови [6, с. 98].

Також дієприслівники можуть виконати роль такого, що описують умови або спосіб виконання основної дії. Наприклад, у реченні "Speaking gently, she was able to calm the children down", дієприслівник "Speaking" вказує на спосіб виконання дії "керовано". Тут дієприслівник модифікує дієслово, вказуючи, яким чином була досягнута мета заспокоїти дітей. Така функція дієприслівників допомагає створювати більш чіткі прояви про процес, у якому відбувається дія, зокрема вказуючи на конкретне або суттєве її виконання [4, с. 123].

Дієприслівники також можуть використовуватися для вираження мети або наміру, що є ще однією їх синтаксичною функцією. Наприклад, у конструкціях типу "*He learned hard, hoping to pass the exam*" ("Він старанно вчився, сподіваючись скласти екзамен"), дієприслівник "hoping" виражає мету, з якою була виконана основна дія — вивчення матеріалу. Тут дієприслівник допоможе встановити зв'язок між дією та її наміром, вказуючи на те, що результат цієї дії пов'язаний з певним очікуванням [7, с. 56].

Важливу роль дієприслівники грають і у створенні більш складних граматичних конструкцій, що включають в собі об'єкти, які вказують на супутні події або застосовують умови. Завдяки здатності поєднувати дії і додавати різні деталі, дієприслівники в англійській мові дозволяють розширити значення простих речей, надаючи їм додаткову складність і багатозначність. Вони допомагають уточнити важливі аспекти, такі як час, умови або причини, що робить текст більш інформативним і виразним. Важливо зазначити, що правильне використання дієприслівників в англійській мові вимагає обережності, оскільки вони можуть створити двозначність або порушити синтаксичні правила, якщо вони неправильно поєднуються з іншими частинами мови [8, с. 42].

Отже, синтаксичні функції дієприслівників в англійській мові є дуже промисловими для вираження, причини, способу, умов або мети дії, а також для додавання деталей і контексту до основного дієслова. Вони сприяють створенню точних і виразних речей, що підвищують ясність та інформатив-

ність текстів. Використання дієприслівникових конструкцій є інструментом для досягнення логічної зв'язності, чіткої часової комп'ютерної інформації та надання додаткової інформації, що робить їх незамінними в побудові складних і багатозначних речень англійської мови [9, с. 68]. Синтаксичні функції дієприслівників в англійській мові продовжують проявлятися в багатьох аспектах мовної структури. Однією з важливих ролей, яку вони забезпечують, є створення умов для уточнення конкретних характеристик виконаної дії, зокрема, щодо її інтенсивності, швидкості або тривалості. Наприклад, конструкція «Running fast, she caught the bus» («Біжучи швидко, вона встигла на автобус») дозволяє не тільки вказати, що дія «Running» є основною, але й передає додаткову характеристику цієї дії через дієприслівник «fast», що підкреслює швидкість руху. У такому контексті дієприслівник стає елементом для визначення темпу чи інтенсивності виконуваної дії, що надає динамічності тексту, а також дозволяє краще уявити зупинку читачів чи слухачів. Це також демонструє, як дієприслівники можуть розширювати контекст і надавати більше сенсу до основної дії, що робить її більш живою і яскравою в літературному чи побутовому контексті [6, с. 111].

Різні функції модифікації основної дії, дієприслівники впливають на важливу роль у вираженні різних ставлень мовця до подій. Вони можуть використовуватися для того, щоб показати яскраве забарвлення дій або оцінку мовця порівняно з цією подією. Наприклад, у реченні "*Laughing nervously, he said nothing*" ("Сміючись нервово, він не сказав нічого"), дієприслівник "*laughing nervously*" допоможе передати емоційну забарвленість дії, підкреслюючи стан мовця під час виразу своїх думок. Це дозволяє не лише описати саму дію, але й вказати на внутрішнє переживання персонажа, його реакцію на стиснення. У таких випадках дієприслівники функціонують як елементи, що характеризують емоційну складову дію, додаючи глибину і психологічний контекст, що дозволяє читачеві краще зрозуміти мотивацію або емоційний стан персонажа [7, с. 54].

У складних і багатогранних текстах англійської мови дієприслівники допомагають зв'язувати й синхронізувати окремі частини речення або навіть абзаци, створюючи природний перехід між діями чи подіями. Вони уникнуть

тавтології, вносячи різноманіття в побудову речень та зберігаючи текст логічно зв'язним. Наприклад, у конструкції типу *"Sitting by the window, he watched the rain"* ("Сидячи біля вікна, він спостерігав за дощем"), дієприслівник *"sitting"* виступає не лише як модифікатор основної дії, а й як засіб забезпечення зв'язку між двома подіями — сидінням та спостереженням. Завдяки такій конструкції відразу стає зрозуміло, що обидві дії відбуваються одночасно, що дозволяє граматично і стилістично зберегти природність у виражених думках. Тут також можна побачити, як дієприслівник забезпечує синтаксичну функцію, що забезпечує плавний перехід між подіями та підтримує взаємозв'язок між ними [8, с. 103].

Крім того, дієприслівники можуть створювати додаткові нюанси для розкриття причинно-наслідкових зв'язків у тексті. Вони залишаються іншим інструментом для пояснення того, чому сталася основна дія. В англійських реченнях, таких як *"Having finished the report, he went to lunch"* ("Закінчивши доповідь, він пішов на обід"), дієприслівник *"having finished"* виражає причину того, чому персонаж вирушив на обід після основного завдання. Завдяки такій конструкції ми можемо краще зрозуміти логіку компонентів подій, де завершення однієї діяльності стало причиною для початку іншої. Власне, в таких випадках дієприслівники допомагають чітко визначити зв'язок між своїми частинами, надаючи тексту не лише хронологічну, але й установити логічну структуру [9, с. 78].

Ще особливою особливістю є використання дієприслівників для уточнення умов виконання дії, яка відбувається в конкретному контексті. Наприклад, конструкція *«Walking home, she thought about the meeting»* («Ідучи додому, вона думала про зустріч») показує, що основна дія — думати про зустріч — реалізується саме під час виконання певної умови — ходьби додому. Це дає додаткову деталізацію щодо умов, за якими проходить основна дія. Тому, вживаючи дієприслівники, ми можемо не тільки дати точне виявлення про саму дію, але й умови, за які вона виконується [6, с. 121].

Синтаксична функція дієприслівників може бути різною залежно від контексту та функції, яку вони забезпечують у конкретному реченні. Вони не лише модифікують дієслова, надаючи їм додаткову інформацію, а й забезпечують роль зв'язувальних елементів між діями, причинами, умовами чи емоціями. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що дієприслівник є інструментом для формування складних і багатозначних конструкцій, що може зробити мову більш виразною, гнучкою та інформативною. Використання дієприслівникових конструкцій робить англійську мову більш динамічною і багатогранною, даючи можливість виражати різноманітні відтінки й відтінки значущих. У результаті це досягнута комунікативна ефективність мови і робить її більш точною і багатогранною [5, с. 91].

Дієприслівники в англійській мові є елементами синтаксису, які не тільки служать для створення граматичних зв'язків у реченні, але й активно використовуються для надання різноманітних змістових відтінків основним діям. Вони можуть виражати час виконання дії, умови, причини, метод або спосіб її здійснення. Наприклад, конструкції типу "*Hearing the news, she smiled*" ("Почувши новину, вона посміхнулася") демонструють використання дієприслівника для відображення причинно-наслідкового зв'язку між двома подіями. Тут "почувши новини" пояснює, чому саме дія "посміхнулася" стала можливою, тобто саме через отримання інформації. Це підкреслює з основних функцій дієприслівників в англійській мові — виражати причину або умови, в яких одна ваша основна дія, а також допомагає створити більш складні й тонкі зв'язки між подіями, що відбуваються одночасно або ефективно [10, с. 87].

Дієприслівники також можуть служити для формулювання різних часових відносин. Наприклад, дієприслівник *After finishing the project, he left the office* ("Закінчивши проект, він пішов з офісу") підкреслюють, що дія завершена до іншої події в минулому. У такому випадку дієприслівник "закінчивши" показує дію, яка відбулася перед іншою подією, чітко встановлюючи хронологічну послідовність. Цей аспект синтаксичної функції

дієприслівників важливий у мові, намагаючись створити відносини між повними подіями та зробити висловлювання точнішими з точки зору часу. Крім того, використання таких конструкцій дозволяє чітко виражати дії, що відбуваються в різних часових межах, що особливо важливо при описі подій у складних наративних контекстах [6, с. 56].

Однією з особливостей основних дієприслівників є їх здатність виконувати роль модифікаторів не тільки для дієслів, а й для інших елементів речення, таких як прикметники чи інші прислівники. Наприклад, у реченні *"She answered the question, smiling broadly"* ("Вона відповіла на питання, широко посміхаючись"), дієприслівник *"smiling"* модифікує дієслово *"answered"*, додаючи інформацію про те, якою сталася основна дія. Дієприслівники також можуть модифікувати прикметники або прислівники, уточнюючи ступінь чи характеристику дії. В цьому випадку *"широко"* підкреслює, наскільки широко вона посміхалася. Цей тип використання дієприслівників дозволяє гнучко уточнювати значення і виражати більш складні відтінки змісту, що є великим аспектом їх функціонування в англійській мові [8, с. 122].

У різноманітних часових і причинно-наслідкових функцій, дієприслівники в англійській мові можуть виражати умови та мету. Наприклад, у конструкції *"Walking to the store, he thought of her"* ("Ідучи до магазину, він думав про неї"), дієприслівник *"walking"* створює умовне відношення до основної дії *"thought"*, вказуючи на те, що думки персонажа були певним чином пов'язані з його рухом. Така конструкція не тільки створює умовний контекст для основної події, але й дозволяє висловити більш складні змістові відносини між діями. Водночас, дієприслівники типу *"Running to catch the bus, she was out of breath"* ("Біжучи, щоб встигнути на автобус, вона задихалася") використовують для мети, з якою виконується основна дія. В цьому випадку дієприслівник *"running to catch"* уточнює, з якою ціллю відбувалась дія *"was of breath"*. Це дозволяє уточнити, чому персонаж здійснює певну дію, надаючи контекст і досягаючи виразності у висловлюванні [7, с. 99].

Дієприслівники також часто застосовуються в складних реченнях для створення уточнюючих або пояснювальних вставок, які допомагають детальніше розкрити контекст основної події. Наприклад, у конструкції "*When they heard the news, they immediately called her*" ("Почувши новину, вони відразу подзвонили їй") дієприслівник "почувши" вказує на дію, яка передає основну — "подзвонити". Це дозволяє чітко висловити, що саме стало приводом для наступної дії. Важливим аспектом таких конструкцій є те, що дієприслівники часто використовують для отримання додаткової інформації або пояснення, не зменшуючи основні дії, а лише підсилюючи її або уточнюючи причини, за якими вона стала можливою [9, с. 114].

Крім того, в англійській мові дієприслівники іноді використовують роль елемента, який зв'язує частини складних конструкцій, завдяки чому речення стають більш лаконічними та чіткими. Вони можуть служити для уникнення повторів і зменшення кількості слів у складних фразах, одночасно зберігаючи точність висловлювання. Наприклад, у реченні "*Laughing loudly, she entered the room*" ("Сміючись голосно, вона увійшла до кімнати") дієприслівник "laughing" допоможе інтегрувати дві події в одне цільне висловлювання, підкреслюючи їх одночасність і запобігаючи необхідності додавати зайвий текст для опису кожного з подій окремо. Завдяки цьому дієприслівники сприяють збереженню елегантності і стійкості мовлення.

1.3. Особливості дієприслівників в українській мові

Дієприслівники в українській мові є числом синтаксичних елементів, що має свої особливості у функціональній та граматичній структурі. Вони визначаються від дієслів за допомогою суфіксів -учи, -ючи, -авши, -явши, -ши, і забезпечують роль допоміжних частин мови, які пояснюють, як, чому або з якою метою здійснюється основна дія. Однією з особливостей українських дієприслівників є те, що вони можуть виражати час, причину,

умови, спосіб виконання основної дії, а також супроводжувати дієслово, вказуючи на додаткові деталі процесу або події, про які йдеться у реченні. Наприклад, у реченні «Прочитавши книгу, він поділився враженнями» дієприслівник «прочитавши» вказує на дію, яка відбулася перед основною, тим самим уточнюючи часові відносини між подіями. Це дає можливість зробити висловлювання більш точним і чітким, адже воно вказує на певну послідовність подій, що є єдиним із головних функцій дієприслівників в українській мові [15, с. 112]. Дієприслівники часто мають причинно-наслідкові функції. Вони можуть пояснити, чому саме відбувається основна дія. Наприклад, у реченні «Не почувши відповіді, він пішов додому», дієприслівник «не почувши» вказує на причину, чому прийняв рішення піти. Це дозволяє створювати багат шарові конструкції, які не тільки передають основну подію, але й дають уявлення про її контекст, що значно збагачує зміст висловлювання [12, с. 95].

Однією з важливих функцій дієприслівників є вираження супутніх або одночасних дій. Прикладом може бути речення «Ідучи вулицею, він розмовляв по телефону», де дієприслівник «ідучи» вказує на одночасність дії «розмовляв по телефону». Така конструкція дозволяє об'єднати дві дії в одному висловлюванні, уникнувши зайвих повторів і зробивши текст більш стислим та зрозумілим [13, с. 84].

Завдяки своїм граматичним властивостям дієприслівники можуть внести додаткові уточнення щодо способу виконання дій. Вони можуть бути використані для вказівки на умови, за якими виконується основна подія. Наприклад, «Виконуючи завдання, він опрацьовував швидко» — дієприслівник «виконуючи» уточнює спосіб, як саме було виконано основну дію «випрацьовував швидко», що створює точніше виявлення про характер дії. Це є характерною рисою дієприслівників в українській мові, де вони можуть описувати особливості, в яких створюється основна дія [10, с. 69].

Особливістю дієприслівників в українській мові є їх здатність формувати складні синтаксичні конструкції, які дозволяють передавати

відтінки змісту через зв'язок з іншими елементами речення. Вони також можуть використовуватися для визначення часових, просторових або умовних зв'язків між подіями. Наприклад, «Прочитавши книгу, я зрозумів її значення» — у цьому випадку дієприслівник «прочитавши» не тільки уточнює послідовність подій, але й надає додаткову інформацію про процес читання, який у своєму разі розкриває зміст основної дії [11, с. 77].

Зазначимо, що використання дієприслівників має певні граматичні обмеження. Вони не можуть виступати в ролі головних членів речення, тобто не можуть бути підметом або присудком. Замість цього вони завжди є залежними елементами, які приєднуються до основних дієслів. Ця залежність робить їх невід'ємною частиною складних синтаксичних конструкцій, де вони забезпечують допоміжні функції, уточнюючи або доповнюючи основні дії. Наприклад, у реченні «Йдучи додому, я зустрів старого друга», дієприслівник «йдучи» є залежним елементом, що вказує на одночасність з основною дією «зустрів» [14, с. 69].

Дієприслівники також можуть виконувати роль модифікаторів, які розширюють або детальніше описують основну дію. Вони уточнюють необхідні, способи виконання дії або її умови. Прикладом може служити речення «Виконуючи завдання, він уникав зайвих розмов», де дієприслівник «виконуючи» модифікує дію «уникав» і дає інформацію про те, як саме відбувалася основна дія. У таких випадках дієприслівник для створення більш насичених і змістовних висловлювань, що сприяє кращому розумінню подій [16, с. 120]. Таким чином, дієприслівники в українській мові займають важливе місце в системі граматики, виконуючи числові синтаксичні функції. Вони можуть виражати час, причину, умови, спосіб виконання дії, одночасність подій, а також виконувати роль модифікаторів, уточнюючи значення дієслів та речення інших членів. Їх використання покращує точність, чіткість та багатство висловлювання у мові, дозволяючи створити складні синтаксичні структури для передачі різноманітних змістових відтінків.

Дієприслівники мають також важливу роль у створенні складних граматичних конструкцій, які допомагають точніше і виразніше передавати змістові зв'язки між подіями. Вони можуть не лише вказувати на наступну подію, але й детальніше розкрити умови та причини, за якими відбуваються ці події. Водночас, дієприслівники можуть допомогти у виправленні тексту, коли необхідно передавати велику кількість інформації без зайвих повторів і зайвих слів. Наприклад, у конструкції «Після того, як закінчив роботу, він пішов додому», дієприслівник «закінчивши» зумовлює дії і вказує на часову залежність між двома подіями, надаючи висловлюванні логічну послідовність. Завдяки цьому речення звучить лаконічніше, а зміст набуває чіткої структури, що дозволяє краще сприймати інформацію.

Загалом дієприслівники сприяють створенню так званих «обставинних» конструкцій, які уточнюють і збагачують зміст основних висловлювань. Вони можуть вказувати на різноманітні умови виконання дії — це може бути не тільки час, причина та умови, а й інші аспекти, як-от спосіб виконання дії, її мета чи результат. Завдяки цьому дієприслівники залишаються інструментом у складі мовних конструкцій, які дозволяють не тільки формулювати події, але й детально їх описувати, уточнюючи всі важливі аспекти. Наприклад, у фразі «Працюючи на підприємстві, він неодноразово відзначався високими результатами», дієприслівник «працюючий» не тільки вказує на одночасність, але й вибирає спосіб виконання діяльності, зазначаючи важливі характеристики дії.

У зв'язку з цим дієприслівники також допомагають створювати умовні, побічні та додаткові конструкції. Наприклад, «Завдяки успішно завершеній роботі, було прийнято важливе рішення» — дієприслівник «завершеній» виражає умови, за яких стало можливим прийняти рішення, додаючи важливі деталі, які пояснюють і обґрунтовують основну подію. Це дозволяє писати більш складно структуровані речення, що складаються з додаткових фактів, які пов'язані з основними подіями. Саме за допомогою дієприслівників можна досягти такого ступеня гнучкості в мові, де кожен елемент точно

виконує свою синтаксичну функцію, не завантажуючи речення надлишковими словами.

Важливо відзначити, що в дієприслівникових конструкціях основна дія може бути передана в різних аспектах: як дія, що відбувається одночасно з іншою, так і дія, що завершена до основної, чи навіть дія, що є наслідком чогось іншого. Наприклад, у конструкціях «Всі, прочитавши книгу, зрозуміли її суть» та «Прочитавши книгу, він вирушив додому» дієприслівники «прочитавши» вказують на різні часові відносини: у першому випадку дія завершується перед іншою, у другому — це дія, що передує іншій. Ця здатність дієприслівників до точного вираження часових відносин і створення стратегії подій є однією з основних характеристик їх функцій у мові. Використання дієприслівників дозволяє мові не тільки бути точнішою, але й емоційно виразнішою. Завдяки дієприслівниковим конструкціям, які є фактично стиснутими і змістовними, можна створити текст, який виглядає лаконічно, але при цьому передає багато інформації за короткий час. Це є важливою особливістю, оскільки таке використання дієприслівників дає можливість мовцю висловити складні ідеї, не вдаючись до довгих пояснень або додаткових деталей, зберігаючи при цьому логічність і зрозумілість тексту.

Не менш важливою є й роль дієприслівників у створенні стилістичних ефектів у літературних текстах. Вони допомагають збагачувати стиль автора, надаючи йому особливу динамічність і виразність. Завдяки тому, що дієприслівники здатні поєднувати дві чи більше дій в одному граматичному просторі, мовці можуть передавати у своїх висловлюваннях певну емоційну тональність, що дозволяє більш яскраво передати атмосферу контексту. Наприклад, у реченні : «Задоволено посміхаючись, він відправив лист», дієприслівник «задоволено» додає до основної дії емоційний відтінок, який посилює сприйняття тексту, роблячи його більш живим і виразним.

Водночас, важливо зазначити, що в українській мові є певні граматичні правила та обмеження щодо вживання дієприслівників. Крім того, їх не

можна використовувати в ролі підмета або присудка в простих реченнях, вони завжди є частинами складених конструкцій і залежать від основних дієслів. Це робить їх неповноцінними членами речення, які дають важливу, але допоміжну інформацію, розвиваючи основну думку. Тому дієприслівники завжди мають допоміжну, пояснювальну функцію, уточнюючи деталі основних подій і забезпечуючи більший контекст, що є місцем у побудові синтаксичних структур [16, с. 145].

Загалом, дієприслівники переймають важливу роль у розвитку української мови, допомагаючи передавати різноманітні природні ознаки, описувати процеси, які відбуваються одночасно або в певному порядку, а також виражати складні часові та причинно-наслідкові зв'язки. Тому вивчення та розуміння їх функцій є важливим для глибшого розуміння української граматики та стилістики. Дієприслівники також відіграють важливу роль у розвитку зв'язків між частинами речення, дозволяючи створювати більш складні синтаксичні конструкції. Вони мають можливість передачі додаткової інформації, яка може уточнювати умови, час, спосіб або причини дії. У таких конструкціях дієприслівники часто служать модифікаторами для основних дієслів, підкреслюючи певні аспекти дії або її суті. Вони здатні уточнити, як саме, коли, чому за яких умов складається основна дія, вказуючи на важливі деталі, що запобігає кращому сприйняттю ситуації.

Не менш важливою є й роль дієприслівників у формуванні зв'язків між подіями. Завдяки їхньому вживанню можна чітко позначити тимчасову або причинно-наслідкову залежність між діями. Наприклад, у реченні «Зробивши домашнє завдання, Петро пішов гуляти» дієприслівник «зробивши» вказує на те, що дія домашнього завдання передуює дії, що стали наступною. Таким чином, через дієприслівникові конструкції можна досягти виразності складних тимчасових відносин без необхідності використання додаткових зворотів чи зайвих слів. Це збереження тексту компактними, зрозумілими і логічно послідовними.

Особливістю дієприслівників є їх здатність поєднувати дію з певними умовами чи результатами. Це дає можливість створювати конструкції, які вказують не тільки на хід подій, а й на їх умовах. Наприклад, «Не маючи досвіду, він не зміг правильно виконати завдання» — дієприслівник «не маючи» вказує на потреби, за якою дія (виконання завдання) була неможливою. Такий тип конструкції часто вимагається для того, щоб підкреслити взаємозв'язок між причиною і наслідком, надаючи тексту логічної завершеності та деталістості. Синтаксична функція дієприслівників не обмежується лише простими умовами часу або місця. Вони можуть використовуватися також для вираженні мети, умови або одночасності дії. Наприклад, у реченні «Прочитавши книгу, він зрозумів усю суть проблеми» дієприслівник «прочитавши» вказує на дію, яка є передумовою для усвідомлення результату. Таким чином, можна виразити складні взаємозв'язки між діями за допомогою одного дієприслівника, що робить мову більш економічною та ефективнішою.

Дієприслівники є не тільки граматичними елементами, а й засобами виробництва, які формують стиль тексту. Їхнє використання дозволяє робити висловлювання більш динамічними та емоційно забарвленими. Коли дієприслівники поєднуються з іншими частинами мови, вони створюють певні стилістичні ефекти, підкреслюючи важливість або інтенсивність події. Наприклад, в літературних творах або художньому стилі вживання дієприслівників може допомогти створити атмосферу, що передає швидкість подій, емоційний стан персонажа. Водночас у наукових чи ділових текстах дієприслівники допомагають зробити текст більш лаконічним, чітким і стиснутим, що сприяє точності викладення інформації.

Особливої уваги заслуговує те, що дієприслівники можуть вживатися в різних формах залежно від їх ролі в реченні. Вони можуть бути вжиті як елементи, що відносяться до основного дієслова, або ж можуть виступати в складі складних дієслівних конструкцій, що виражають одночасність або паралельність дій. Наприклад, у конструкції «Завдяки тому, що він працював

важко, результат був досягнутий», дієприслівник «працював» чітко вказує на умови, за яких було досягнуто результату, уточнюючи його причинно-наслідкову залежність.

Дієприслівникові конструкції також мають важливе значення у формуванні різноманітних стилістичних конструкцій, таких як заперечення, підсилення або порівняння. Вони вміють змінювати тональність висловлювання, надаючи йому виразну емоційність або логічну переконливість. Наприклад, «Стоячи на березі, він помітив, як корабель наближається» — дієприслівник «стоячи» дає можливість точно передати позицію героя, додаючи відчуття присутності, а також доповнити уточнити час і місце події.

Усі ці можливості дієприслівників роблять їх важливим елементом у побудові складних граматичних конструкцій та у вираженому широкому спектрі мовних значень. Вони значно розширюють можливості передачі різноманітних природних, причинно-наслідкових зв'язків, одночасності дії, а також допомагають досягти лаконічності й виразності в мовленні. Завдяки дієприслівникам українська мова набуває здатності виражати складні ідеї та емоції, зберігаючи при цьому чіткість і логічну послідовність у висловлюванні. У цьому сенсі дієприслівники становлять важливу частину мовної системи, що робить текст багатшим і виразнішим, надаючи йому важливі функціональні характеристики.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

За результатами проведеного аналізу дієприслівникових конструкцій можна зробити низку висновків, які висвітлюють їх значущість і різноманітність у мовах, зокрема англійській та українській. Дієприслівникові конструкції є компонентом граматичної структури мови, що дозволяє виражати складні синтаксичні й семантичні відносини між діями. Вони можуть використовуватися для точного опису тимчасових, причинно-наслідкових зв'язків, а також для уточнення обставин, за які відбуваються дії. Конструкція забезпечує економію слів, дозволяючи передавати додаткову інформацію без необхідності використовувати ці додаткові речення або фрази.

Усі ці аспекти демонструють важливу роль дієприслівників у створенні зв'язків між діями, подіями та станами, що дає можливість більш точно й економічно формулювати думки та описувати складні явища. Вони служать власним засобом створення більш виразних і складних синтаксичних конструкцій, зокрема при вираженні одночасності, послідовності або умов. В англійській та українській мовах подібні функції, але є також і відмінності, зокрема у використанні певних форм дієприслівників, що пов'язано з різною граматичною структурою мови.

Особливості використання дієприслівників в українській мові також виявляється в їх здатності служити основними елементами в побудові складних речей. Водночас, ці конструкції вимагають уваги щодо їх синтаксичних і стилістичних функцій, оскільки неправильне використання дієприслівників може призвести до порушення семантичних і граматичних норм. Тому важливою є робота з розумінням правил їх вживання в контексті, правильно побудовані дієприслівникові конструкції значно підвищують якість і точність мовлення.

Таким чином, дієприслівникові конструкції цінним інструментом для вираження складних відношень у мовленні, що дозволяє зробити текст більш динамічним, багатим за змістом і легко сприйманим. Вивчення їх синтаксичних функцій, класифікацій та особливостей у різних мовах, зокрема в англійській та українській, сприяє на краще розуміння механізмів мовної організації та вдосконалення мовної практики.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ДІЄПРИСЛІВНИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

2.1. Основні способи відтворення дієприслівникових конструкцій

Основні способи відтворення дієприслівникових конструкцій виявляються в їх різноманітних формах, які використовуються для передачі додаткових значень дій або потреб, за які вона виконується. У мовах, зокрема в українській та англійській, дієприслівникові конструкції забезпечують синтаксичну економічність, але дозволяють виражати складні граматичні та семантичні зв'язки за допомогою одного елемента, зберігаючи при цьому логічну послідовність і динамічність висловлювання. Універсальними способами відтворення таких конструкцій є використання дієприслівників у різних функціях: у ролі часу, способу, мети чи умови. Це дозволяє зберегти зв'язність тексту і забезпечити точність виникнення причинно-наслідкових, умовних або тимчасових зв'язків між подіями.

Також, в українській мові дієприслівникові конструкція часто відтворюється через поєднання дієприслівників з іншими частинами мови, такими як прислівники, сполучники або підрядні речення. Така конструкція дозволяє підкреслити послідовність дій або уточнити деталі, що відносяться до основної дії. Наприклад, конструкція «працюючи над проектом, він не помітив, як пройшов час» демонструє спосіб одночасного виконання двох дій, які відображаються через дієприслівник "працюючи". Це стандартний метод для візування одночасності дій, що дозволяє досягти ефективного синтаксичного зв'язку без втрати змісту чи інформації [17, с. 102].

Іншим способом є використання дієприслівникових конструкцій з підрядними реченнями, де дієприслівник бере на себе функцію головної або допоміжної дії. У таких випадках дієприслівник часто виконує роль зв'язки між двома частинами речення, що вказують на причину, наслідок або умову,

за якою здійснюється основна дія. Наприклад, у реченні «Не знаючи відповіді, він не зміг продовжити розмову» дієприслівник "не знаючи" пояснює причину, чому розмова не була продовжена. Цей спосіб активно також використовується для створення складних конструкцій, де одна дія має наслідки або є передумовою для іншої [19, с. 88].

Застосування дієприслівників у формі інфінітивних конструкцій є ще одним способом відтворення дієприслівникових зв'язків у мові. Це поєднання дієприслівників із формами інфінітивів, дозволяє виразити потребу або мету дії, що робить мову більш лаконічною і водночас інформативною. Така конструкція, як «Прочитавши книгу, він почав працювати над новим проектом», вказує на дію, що виконується після завершення попередньої, одночасно уточнюючи мету наступної дії. Спосіб особливо популярний у діловому й науковому стилі, де точність і зрозумілість є головними вимогами до тексту [23, с. 45]. Ще одним методом є використання дієприслівникових конструкцій у ролі підсильних елементів, де дієприслівники надають додаткове значення, яке вказує на спосіб, час або умови здійснення дії. Така конструкція може надати важливі аспекти дії, підкреслюючи її характер. Наприклад, у фразі "Відкривши двері, він тихо увійшов", дієприслівник "відкривши" не тільки уточнює кінцевий вхід, але й робить опис дії більш детальним і виразним. Цей спосіб дозволяє глибше передавати змістові відтінки дії, що є причиною створення емоційного тону в художніх текстах або публіцистичних статтях [24, с. 102].

Дієприслівникові конструкції можуть також відтворюватися через використання інфінітивних форм із дієслівними зв'язками, які вказують на суб'єкта і об'єкта дії. Така конструкція дозволяє уточнити, хто саме виконує дію і як вона виконується, як це видно з прикладу "Він, не сумніваючись, взявся за виконання завдання". У такому випадку дієприслівник «не сумніваючись» підкреслює впевненість у виконанні дій, що дозволяє створити більш чіткі уявлення про характер виконуваних дій і мотивацію дійової особи [22, с. 118].

Отже, дієприслівникові конструкції виявляються потужним інструментом для вираження складних граматичних зв'язків у мовленні. Вони можуть зберегти логічну послідовність, уточнювати особливості, причини, наслідки, а також створити складні синтаксичні структури для передачі багатогранних значень. Вивчення основних способів їх відтворення дає краще зрозуміти механізми функціонування мови та вдосконалити використання цих конструкцій у різних стилях письма і мовлення [21, с. 78].

Дієприслівникові конструкції є важливою частиною граматичної структури мов, оскільки вони дають можливість точніше і лаконічніше передавати значення, уникати зайвих слів і надавати висловлюванню додаткову динамічність. Вони не тільки забезпечують роль синтаксичних з'єднувачів між основними діями, але й мають здатність доповнювати або уточнювати контекст, створюючи більш чітке виявлення про особливості чи умови виконання дії. Особливо це застосовують дієприслівникові конструкції, які виражають одночасність чи умовність дій. Важливим моментом є те, що дієприслівникові конструкції часто використовують для економії мовних ресурсів, дозволяючи уникнути повторів або введення складних підрядних речей. У таких випадках дієприслівникові конструкції можуть виступати як заміники кількох елементів, що дає можливість більш компактно і зрозуміло виразити складні думки.

Особливо значущими є дієприслівникові конструкції в письмових стилях, зокрема в науковому, технічному та діловому мовленні, де необхідно зберегти лаконічність і точність. У наукових текстах, наприклад, дієприслівники часто виступають як засіб для передавання додаткових значень, таких як умови, мета або спосіб дії. Прикладом може служити конструкція: "Підготувавши матеріали, науковці почали тестування нової методики". У цьому випадку використання дієприслівникової конструкції дозволяє уникнути складних підрядних речень, зберігаючи при цьому логічний зв'язок між діями. Ці конструкції забороняють підтримувати формальність і точність, що є місцем у технічних і наукових текстах.

У художній літературі, де випускається не тільки точне, але й емоційне і виразне передавання думок, дієприслівникові конструкції існують для більш глибокого розкриття внутрішнього світу героїв або підкреслення емоційного тону тексту. У цьому контексті дієприслівникові конструкції можуть бути використані для створення атмосфери, передачі настрою, а також для забезпечення плавного й логічного переходу між подіями в сюжеті. Наприклад, «Зібравшись з духом, він зробив перший крок» — тут дієприслівник «зібравшись» підкреслює внутрішню боротьбу героя перед вчинком, додаючи емоційну насиченість до опису його дія.

Крім того, відтворення дієприслівникових конструкцій можливе через їх поєднання з іншими граматичними засобами мови, такими як модальні дієслова або допоміжні конструкції. Наприклад, у поєднанні з дієслівними формами майбутнього часу дієприслівник може виражати передумови до дій, які відбудуться в майбутньому. «Прочитавши документ, він буде готовий до зустрічі» — у цьому випадку дієприслівник додає додаткове значення й уточнює потреби, при яких відбувається основна дія.

Загалом, вивчення різних способів відтворення дієприслівникових конструкцій дозволяє нам глибше зрозуміти, як різні типи дієприслівників та їх поєднання з іншими частинами мови можуть створити багатогранні і точні синтаксичні структури. Це відкриває нові можливості для формування правильних і ефективних мовних конструкцій, що є незхідними в усіх сферах мовлення, від повсюдної комунікації до спеціалізованих текстів. Складні та різноманітні дієприслівникові конструкції забезпечують мові гнучкості й дозволяють виразити більш точні й детальні значення, що робить їх надзвичайно корисними в процесі навчання та професійного застосування мови.

Дієприслівникові конструкції є важливою частиною синтаксичної системи мови, і їх застосування має глибокий вплив на структуру та зміст речення. Вони забезпечують зв'язок між усіма частинами тексту, дозволяючи передавати складні відношення між діями без необхідності використання

додаткових підрядних речень. Відтворення дієприслівникових конструкцій у мовленні є механізмом для забезпечення мовної економії, тому вони не зможуть уникати зайвих повторів і скорочувати кількість слів, не втрачаючи при цій ясності та точності. Така конструкція може виконувати функції збереження способу, часу, місця, мети чи умови, незалежно від того, яку саме додаткову інформацію необхідно донести до слухача чи читача.

У сучасній мові, в тому числі в науковому та діловому стилі, дієприслівникові конструкції часто застосовуються для вираження обставин, які є необхідними для розуміння основної дії, але не є її частиною. Замість того, щоб ввести кілька підрядних речень або використати складні синтаксичні конструкції, мовці та письменники можуть не діяти прислівниками для стислого вираження додаткової інформації. Наприклад, у технічних чи юридичних текстах часто відповідають конструкції типу:

«Після завершення випробувань, експерт видав звіт», де дієприслівникова конструкція «Після завершення випробувань» чітко вказує на тимчасову залежність між двома діями, без потреби в додаткових підрядних речень.

Ще одним аспектом є функціональність дієприслівникових конструкцій в академічному письмі, де вони часто застосовуються для вираження причинно-наслідкових зв'язків або умов для виконання основної дії. Замість того, щоб використовувати складні синтаксичні конструкції або перераховувати всі умови і дії в окремих частинах, можна використовувати дієприслівникові конструкції, що дозволяють уникнути перезавантаження тексту. Наприклад, конструкція «Враховуючи результати дослідження, можна зробити висновок про ефективність запропонованої методики» дозволяє без зайвих деталей повідомити про важливі умови для висновків, тим самим створивши текст більш лаконічним і чітким.

Важливою є також роль дієприслівникових конструкцій у контексті інтенсивного наукового та технічного обміну, де точність і стильність формулювання є основою ефективної комунікації. Наприклад, у технічних інструкціях або документах з використанням

прислівникових конструкцій призначені для передачі важливої інформації щодо порядку дій, які мають бути виконані в певному порядку. Це дозволяє зберегти час і запобігти нерозуміння серед користувачів або працівників, які мають невдалі вказівки, не виробляючи зайвих зусиль на аналіз складних граматичних конструкцій.

У художній літературі дієприслівникові конструкції забезпечують важливу роль у створенні ритму та настрою тексту. Вони допомагають авторами передавати атмосферу, підсилювати емоційний відтінок і надавати висловлюванню динаміку. Наприклад, використання дієприслівникових конструкцій у діалогах або монологів персонажів дозволяє передати їх внутрішнє переживання, душевний стан або психологічне порушення. У такому контексті дієприслівникові конструкції стають не просто синтаксичним засобом, але й рукою для створення образів, що дозволяє поглибити сприйняття твору читачем. Загалом, дієприслівникові конструкції є потужним засобом для вираження різноманітних значень, необхідних умов дії. Вони можуть мовцям створити більш стійке й структуроване висловлювання, що покращує ефективність комунікації як у повсякденному, так і в науковому та професійному контексті. Це робить їх незамінним інструментом у мовному обміні та в текстах різних жанрів, де чіткість, точність та економічність мовних засобів.

Дієприслівникові конструкції стають ще важливими в умовах постійного розвитку мовних стандартів, що потребує від носіїв мови здатності до гнучкого та ефективного використання різноманітних мовних засобів. Вони впливають на важливу роль у різних стилях мовлення, оскільки можуть виконувати функцію скорочення та уточнення, водночас зберігаючи точність та деталізацію. Наприклад, у мовленні, яке вимагає точного структурованого формулювання, як це властиво науковим, технічним чи правовим текстам, дієприслівникові конструкції допомагають організувати матеріал так, щоб кожен аспект, пов'язаний із виконанням дій, був чітко позначений без зайвих повторів. Вони також сприяють збереженню логічної сторони та зв'язку між

повними частинами тексту. Приміром, у наукових статтях або звітах, де важливий кожен етап описуваного процесу, дієприслівникові конструкції часто вживаються для того, щоб зберегти точність, не вдаючись до складних підрядних конструкцій. Це дозволяє не лише зробити викладення більш лаконічним, а й створює відчуття злагодженості між усіма частинами тексту.

У діловому спілкуванні дієприслівникові конструкції застосовуються для формулювання точних і чітких інструкцій або рекомендацій. Вони допомагають побудувати таку конструкцію, яка точно запустить порядок дій, які мають бути виконані, забезпечуючи зручність у сприйнятті та розумінні. Наприклад, "Вивчивши звіт, він розпочав підготовку до нової презентації" або "Після завершення переговорів, буде складено протокол засідання". Такий спосіб організації тексту значно покращує розуміння й ефективність комунікації в бізнесовому середовищі, де швидкість і точність в обміні відомостей є остаточною.

Для вираження причинно-наслідкових зв'язків дієприслівникові конструкції можуть поєднувати граматичні форми та стилістичні засоби, підвищуючи експресивність мовлення. Вони здатні чітко визначити причинно-наслідкові або часові зв'язки між діями, що дає можливість зробити текст більш динамічним і логічно завершеним. У правових текстах це виглядає так: «У разі невиконання умов контракту, сторони, що порушила умови, несе відповідальність», де дієприслівникова конструкція дає можливість чітко застосувати умови, за які буде наставати юридична відповідальність.

У сфері публічної комунікації та реклами діють прислівникові конструкції служби для сприяння та підвищення ефективності інформаційних повідомлень. Вони можуть внести додаткову інформацію про те, як саме слід виконати певні дії або в яких умовах це має бути зроблено. Використання таких конструкцій у рекламних текстах або пропозиціях дає можливість створити образи, які одночасно підвищують динамічність і враження від дій: «Прокачавши результат, отримайте більше можливостей»

або «Покращивши своє здоров'я, випустить більше енергії». Тут дієприслівники служать для створення мотивуючої атмосфери та стимулювання до певних дій у споживачів.

Одним із напрямків, де дієприслівникові конструкції виявляються особливо корисними, є написання навчальних і методичних матеріалів, де необхідно чітко передати етапи виконання певних завдань або рекомендацій щодо організації процесу. Вони допомагають зберегти чіткість і послідовність у викладі, а також можуть виділити основні моменти без ускладненої деталізації, яка може ускладнити сприйняття. Наприклад, в інструкціях з виконання лабораторних робіт чи тренувальних вправ можна побачити таку конструкцію: «Після виконання першої вправи, приступайте до наступної» або «Прочитавши інструкцію, ви зможете виконати завдання за короткий час». У таких випадках дієприслівникові конструкції допомагають організувати інформацію так, щоб користувач або студент міг зрозуміти логіку виконання дії і при цьому не відволікався на другій частині.

Використання дієприслівникових конструкцій особливо актуальне в умовах, коли необхідно зберегти зручність і читабельність тексту, що містить велику кількість процесів або дій. Оскільки така конструкція значно скорочує текст і покращує структуру висловлювання, вони можуть досягти бажаного результату без значної складності. Тому їх широке застосування можна спостерігати в різних типах текстів, від наукових статей до рекламних оголошень, де важливо передавати максимальну кількість інформації за мінімум часу і слів. Дієприслівникові конструкції стали не тільки інструментом для збереження мовної економіки, але й засобом для оптимізації процесу спілкування в різних сферах людської діяльності.

2.2. Дослівний та адаптований переклад дієприслівникових конструкцій

Дослівний та адаптований переклад дієприслівникових конструкцій є великими аспектами вивчення та застосування дієприслівників у перекладацькій практиці, хоча від цих типів перекладу залежить точність та відповідність оригінальному змісту. Дослівний переклад означає перенесення дієприслівникових конструкцій з однієї мови на іншу максимально близько до їх оригінального вигляду. При цьому важливо зберегти структуру та граматичні особливості, зберігаючи при цьому природність та адекватність мовного оформлення. У своєму такому випадку адаптований переклад передбачає певну зміну структури та елементів конструкції для досягнення більшої відповідності мовним та культурним особливостям мови перекладу. Це дозволяє досягти максимальної зрозумілості та природності в мовленні для носіїв мови перекладу, навіть якщо для цього потрібно дещо змінити оригінальну форму конструкції [34, с. 69].

При дослівному перекладі дієприслівникових конструкцій важливо виконати їх граматичні функції, а також контекст, у якому вони використані. Зазвичай при дослівному перекладі конструкції з дієприслівником зберігаються у формі інфінітива або дієприслівника в тій мові, на яку створюють переклад. Наприклад, конструкція "sitting at the desk, he was working" у дослівному перекладі з англійської на українську матиме вигляд "сидячи за столом, він працював", де структура і форма дієприслівника залишаються незмінними, а саме дієслово перекладається "сидячи". Такий підхід є досить точним і дозволяє оригінально зберегти зміст, проте іноді виникають труднощі, коли потрібно зберегти природність висловлювання для носіїв мови перекладу, особливо якщо граматику іншої мови не вимагає використання таких конструкцій [35, с. 124].

Адаптований переклад, з іншого боку, вимагає зміни граматичних форм, аби висловлення мало більш природний вигляд на мові перекладу. У випадку

конструкції зворотного перекладу "he stood there, looking at the sky" адаптований переклад на українську мову може звучати як "він стояв там і дивився на небо", дієприслівникова конструкція перетворюється на просте речення з дієсловом у формі інфінітива. Такий підхід дозволяє уникнути надзвичайної складності, але може змінити ритм чи інтонаційний акцент, на який акцентується значення дії [36, с. 82]. Подібні адаптації, характерні для тих речень, коли оригінальний дієприслівник не має прямого відповідника в мові перекладу або коли оригінальна структура може призвести до ускладнення розуміння чи важкого сприйняття тексту. У контексті перекладу з англійської мови на українську мову та інші особливості, зокрема пов'язані з характерними граматичними конструкціями та особливостями мови дієслівного використання в кожній мові. Зазвичай, англійські дієприслівникові конструкції можуть вимагати значних змін при перекладі на українську, оскільки українська мова використовує більше флексії, що передбачає речення змісту, і може виражати дієприслівні конструкції іншими засобами — через дієприкметники або складніші дієслівні форми, зберігаючи той самий зміст, але змінюючи структуру. Наприклад, конструкція "the boy ran, shouting loudly" може бути адаптована як "хлопець біг, голосно кричачи", де використовується дієприслівник для передання дій, який супроводжує основну, але зберігає той самий зміст. З іншого боку, деякі дієприслівникові конструкції можуть бути перероблені в простіші або складніші форми, щоб забезпечити природність звучання українського тексту [37, с. 115].

Особливості адаптованого перекладу дієприслівникових конструкцій стають класичними під час роботи з більш складними текстами, такими як літературні твори або художні переклади, де важлива не тільки точність передачі змісту, але й збереження стилістичних і емоційних відтінків оригіналу. Тому в таких випадках адаптація може включати заміну дієприслівникової конструкції на інші типи граматичних конструкцій, які зберігають ритм і настрій, але дозволити читачеві сприймати текст.

Прикладом може бути перехід від «йдучи по вулиці, він помітив кота» до «йдучи вулицею, він помітив кота», що робить фразу менш важкою для сприйняття в українському контексті, не змінюючи основного значення.

Адаптований переклад дієприслівникових конструкцій часто вимагає врахування культурних особливостей мов, оскільки не завжди можна знайти прямі відповідники для кожного елемента конструкції. У таких випадках перекладач може вибрати більш вільний підхід, щоб зберегти стиль та інтонацію оригінального тексту, при цьому адаптуючи його до особливостей мови перекладу. Наприклад, конструкція «having finished the work, he left the office» може бути адаптована як «закінчивши роботу, він покинув офіс», де збережена граматична структура, проте для більш природного звучання в українській мові можна додати допоміжні дієслова або змінити порядок слів, що робить речення більш динамічним.

Також у контексті адаптованого перекладу залишається стиль тексту, оскільки для різних жанрів літератури можуть бути рекомендовані різні стратегії перекладу. Наприклад, для наукового або технічного тексту адаптація може бути менш вираженою, оскільки в цих жанрах часто вимагається точність і чіткість, тоді як у художньому тексті більш прийнятні варіанти, що дозволяють зберегти емоційну тональність або характерні мовні звороти. Для цього перекладачам можна використовувати такі стилістичні прийоми, як заміна дієприслівникових конструкцій на дієслівні форми або перехід на інші граматичні структури, щоб уникнути значної складності, характерної для деяких мовних форм. Така адаптація забезпечує природність і легкість сприйняття тексту, зберігаючи основний зміст і передачу тональності оригіналу [38, с. 142].

У загальному адаптований переклад також може включати переклад не лише лексичних одиниць, а й синтаксичних структур, які впливають на вживання дієприслівників. Наприклад, конструкція "she walked to the store, looking around" може бути адаптована як "вона прийшла до магазину, озирнувшись навколо", де структура речення адаптована таким

чином, щоб зберегти семантичний зміст, але зробити його більш природним і зрозумілим для носіїв мови перекладу. Це дозволяє не тільки передати основну інформацію, але й зберегти динамічність і рух тексту, що є в літературних творах і художніх перекладах. Така адаптація, зберігає оригінальну форму, дозволяє відтворити точність і виразність повідомлення в межах мовної системи, що є єдиною з основних цілей перекладу в цілому [39, с. 74].

Загалом, дослівний і адаптований переклад дієприслівникових конструкцій вимагає від перекладача не лише технічних навичок у граматичних конструкціях, але й використання глибокого розуміння контексту та особливостей обох мов, з яких і на основі яких здійснюється переклад. Кожен тип перекладу має свої переваги та недоліки, і той чи інший метод відрізняється від конкретних вимог до вибору точності, стилю та функції перекладу в даному контексті. Важливим є забезпечення відповідності не тільки семантичного змісту, але й емоційного забарвлення, а також адаптація до культурних особливостей сприйняття, що, у свою чергу, дозволяє забезпечити ефективну комунікацію між носіями різних мов і культур. Тому перекладачі повинні мати широкий спектр факторів, включаючи стиль, жанр, цільову аудиторію та специфіку мовних конструкцій, щоб здійснити правильний вибір при адаптації дієприслівникових конструкцій.

У процесі перекладу дієприслівникових конструкцій велике значення має значення правильно передавати не тільки граматичний, але й смисловий аспект. У кожній мові є унікальні механізми для вираження дій, що відбувається одночасно з іншою або в певний момент, тому переклад таких конструкцій може вимагати використання різноманітних засобів, щоб забезпечити плавність і зрозумілість тексту. Для прикладу, конструкція "he entered the room, smiling" може бути передана як "він увійшов до кімнати, усміхаючись". Цей переклад не тільки передає зміст, але й зберігає

природність речення в українській мові, використовуючи дієприслівник для виразу дій, що відбувається одночасно з основною.

Не менше важливим є вибір між дослівним і адаптованим перекладом залежно від контексту. Дослівний переклад зберігає точність у відтвореній формі і змісті оригіналу, що є максимальним у технічних, наукових та юридичних текстах, де точність термінів і формулювання є ключовим фактором. У таких випадках необхідно зберегти чіткість і однозначність, тому дієприслівникових конструкцій може бути обмежений лише тими варіантами, які найбільш точно передають змістові нюанси оригіналу. Наприклад, «виконавши завдання» в технічному контексті може бути перекладено як «після виконання завдання», що є прямим відтворенням граматичної форми, що забезпечує чіткість і точність передачі змісту.

Але в контексті художнього перекладу або літературного тексту адаптація дієприслівникових конструкцій може бути необхідною для збереження стилістичних і емоційних аспектів тексту. Перекладач може змінити більш вільні конструкції, які не лише зберігають основний зміст, але й забезпечують гармонійне звучання в іншій мові. Тому в таких випадках адаптований переклад може бути більш вільним, іноді змінюючи структуру речення або з використанням синонімів, які допомагають зберегти емоційний відтінок оригіналу.

Також важливим аспектом є те, що переклад дієприслівникових конструкцій може залежати від того, чи є ця конструкція граматично необхідними у мові перекладу. В українській мові деякі дієприслівні конструкції можуть бути перекладені через дієслівні форми або інші граматичні засоби. Наприклад, конструкція "he stood there, staring at the screen" може бути перекладена не лише дослівно як "він стояв там, витріщаючись на екрані", а й в іншому варіанті, наприклад, "він стояв і дивився на екран". Це дозволяє зберегти динаміку і зрозумілість, зробити текст більш природним для сприйняття в контексті української мови.

Варіанти перекладу також можуть залежати від типу дієприслівникової конструкції. Якщо конструкція використовується для вираження часу, як у випадку " After finishing the report ", вона може бути переведена як "закінчивши звіт". Якщо ж дієприслівник вказує на причину або умову, як у " he ran away, fearing the consequences ", переклад може бути таким: "він втік, побоюючись наслідків". Тому перекладач має чітко зрозуміти семантику кожної конструкції та вибрати найбільш відповідні засоби для її передавання.

Також у перекладі потрібно отримати мовні інтерференції, коли структура однієї мови працює на перекладі іншої. Міжмовні відмінності у використанні дієприслівникових конструкцій можуть вимагати від перекладача гнучкості в підходах, щоб уникнути механічних і нелогічних перекладів. Адже одна мова може мати певні конструкції, які в іншій мові не використовують, і в таких потребах потрібно розмістити найбільш підходящий варіант, щоб передати значення якомога точніше.

Загалом, переклад дієприслівникових конструкцій є важливою частиною мовного процесу, який вимагає від перекладача не тільки знання мовних структур, але й чуття стилю, контексту та культури. Вибір між дослівним і адаптованим перекладом залежить від багатьох чинників, таких як жанр тексту, цільової аудиторії, а також мовні та культурні особливості.

У перекладі дієприслівникових конструкцій важливо також забезпечити рівень формальності тексту, після чого стиль викладу сильно впливає на вибір засобів перекладу. У наукових, технічних або офіційних текстах слід використовувати більш формальні конструкції для точності передачі інформації. Тому в таких контекстах дослівний переклад є найкращим вибором. Наприклад, конструкція " After analyzing the data, the researcher came to the conclusion that the hypothesis is correct " може бути перекладена як "Після того, як були вивчені дані, дослідник зробив висновок, що гіпотеза є правильною". Такий переклад точно передає зміст і залишається в рамках наукового стилю.

Однак у творчих або художніх перекладах можуть бути використані більш вільні підходи, що дозволяють зберегти емоційне забарвлення та

атмосферу оригіналу. У цьому випадку дієприслівникові конструкції можуть бути адаптовані таким чином, щоб відповідати стилістичним вимогам і природному звучанню мови. Прикладом може бути конструкція «*She walked slowly, admiring the landscape*» у художньому контексті, яку можна перевести як «Вона йшла повно, насолоджуючись краєвидом», що дозволяє зберегти атмосферу спокою і роздумів, характерних для художнього тексту.

Також переклад може змінюватися залежно від типу дієприслівника: дієприслівники часу, причини, умови, супроводу та інші можуть мати різні перекладацькі стратегії. Наприклад, дієприслівники часу часто перекладаються за допомогою конструкції з дієсловами в умовному або минулому часі, тоді як дієприслівники можуть вимагати використання зворотних конструкцій, щоб краще передати сенс дії.

Для випадку дієприслівникової конструкції "*Running late, I missed the bus*" український переклад може бути "Запізнюючись, я пропустив автобус", де збережено логічний зв'язок між запізненнями та результатом, при цьому використано більшу природну форму вираженості в українській мові.

Не меншим є і синтаксичний аспект перекладу, оскільки дієприслівникові конструкції можуть мати інше місце в реченні, що потребує адаптації слів у мові перекладу. У деяких мовах, зокрема англійській, дієприслівникові конструкції можуть перебувати в кінці речення, тоді як в українській мові та в деяких інших мовах більш звичним є їх розташування на початку чи в середині речення. Перекладач повинен знайти оптимальну структуру, яка б не лише зберігала зміст, але й відповідала мовним нормам цільової мови.

Важливою складовою процесом є також урахування контексту, в якому діють прислівникові конструкції. Вони можуть мати різні відтінки значення, що відрізняються від того, чи є дія основною або додатковою, чи вказує її на одночасність дій, чи на причинно-наслідковий зв'язок. Так, в конструкції «*She was sitting in a corner, reading a book*» дія «*sitting*» є основною, а «*reading*» — супутньою, додатковою, і це потрібно передати в процесі перекладу.

Наприклад, у технічних або інструктивних текстах важлива чіткість і послідовність у виражених діях, що відбуваються одночасно або в певній послідовності. Якщо в англійському тексті є конструкція типу «After completing the task, he left the office», у перекладі можна зберегти структуру як «Після того, як завдання було виконано, він покинув офіс». Важливо, щоб ця конструкція передавала не лише хронологічну послідовність, але й чіткість у виконанні дій, що є у класі таких типів текстів.

Водночас у художніх перекладах може бути використано більше варіантів для передачі одночасно чи умовності дій. Наприклад, конструкція "" може бути передана як "Вона увійшла до кімнати, усміхаючись" або навіть "Усміхнувшись, вона увійшла до кімнати". Така адаптація дозволяє зберегти не тільки смислову єдність, але й надає тексту більш природного вигляду для українського читача.

Крім того, іншим аспектом також є вплив культурних відмінностей між мовами на переклад. Наприклад, у певних культурах можуть існувати конкретні вирази для дієприслівникових конструкцій, які не мають прямого аналога в іншій мові, тому перекладач може використовувати метафори чи інші конструкції для витворення того ж змісту, зберігаючи при цьому точність і значення. Тому переклад таких конструкцій часто є не просто механічним процесом, а вимагає творчого підходу та важливого врахування контексту і стилю оригіналу.

Також варто зазначити, що для точності перекладу необхідно бути знайомим із граматичними і семантичними нюансами кожної мови, оскільки навіть невеликі відмінності в конструкціях можуть змінити сприйняття тексту. Тому обираючи між дослівним і адаптованим перекладом, важливо не тільки підтримувати лексичної відповідності, але й зберігати логіку та почуття навантаження оригіналу.

2.3. Вплив контексту на вибір способу перекладу

Вплив контексту на вибір способу перекладу є одним із ключових складових процесу адаптації тексту з однієї мови в іншу. Особливо це важливо, коли йдеться про складні граматичні конструкції, такі як дієприслівникові конструкції, які можуть мати від різних відтінків значення у незалежності від контексту. Вибір перекладацької стратегії, будь то дослівний чи адаптований переклад, значною мірою залежить від того, який контекст забезпечує зміст і функціонування конкретної конструкції в оригінальному тексті. Важливим є врахування не тільки мовних, але й культурних та ситуаційних факторів, які можуть впливати на сприйняття певних мовних одиниць у цільовій мові.

також, context може змінювати як семантичне, так і синтаксичне значення дієприслівникових конструкцій. Якщо в одному додатковому контексті конструкція має до певне значення, пов'язане з емоційною забавальністю або конкретним відтінком сенсу, в іншому контексті ця ж конструкція може бути нейтральною і передаватись іншими мовними засобами. Наприклад, англійське «Having finished the project, he feel relieved» у науковому або технічному контексті перекладається дослівно як «Закінчивши проект, він відчув полегшення» [12, с. 45], проте в більш емоційному контексті, наприклад, у художньому творі, можна адаптувати це як "Після того, як він завершив проект, його переповнило відчуття полегшення" [14, с. 78]. Ця адаптація є важливою для емоційної тональності та логічного збереження негативності в межах художнього стилю.

Контекст створення також, у великій кількості є точне збереження лексичного значення ориалу. Наприклад, у технічних текстах, де важлива точність і конкретика, перекладачі часто входять до дослівного перекладу, щоб зберегти точність інформації. У цьому випадку дієприслівникові конструкції, як правило, передаються через прямі відповідники в цільовій мові. Проте в літературних текстах або контекстах, де йдеться про опис

емоцій, почуттів або конкретних ситуацій, перекладач може використовувати адаптовані або вільні конструкції для збереження атмосферності оригіналу. Наприклад, англійське «Walking down the street, he thought about his future» може бути адаптовано в український текст як «Йшовши вулицею, він думав про своє майбутнє» [25, с. 112], що виводить акцент на атмосферу ситуації і надає перекладу більшої плавності та природності.

Іноді контекст вимагає повного переписування конструкції, щоб досягти найбільш природного звучання в цільовій мові. Особливо це стосується таких мовних одиниць, як дієприслівникові конструкції з умовними значеннями, де важливо передати не тільки лексичне значення, але й умовність дії. Наприклад, конструкція «Having had enough time, she resolved to leave» у контексті розповіді про рішення особи може бути адаптована в українській мові як «Маючи достатньо часу, вона вирішила піти» [33, с. 90]. Однак у випадку контекст дає більш глибоке внутрішнє розмірковування героїні, можна використовувати варіант "Оскільки в неї було достатньо часу, вона вирішила піти", що дає більш гнучкое сприйняття ситуації.

Контекст демонструє і на вибір дієслівної форми, яка може бути використана для передачі дієприслівникових конструкцій. Дієприслівники, що виражають час, можуть мати різні варіанти перекладу в залежності від того, чи йдеться про одночасність дій, чи про їх послідовність. Наприклад, в англійському "Having the invitation, she негайно покликала його" може бути переведено як "Отримавши запрошення, вона відразу зателефонувала йому" [18, с. 65]. Проте в іншому контексті, де робить акцент на часовій складності, можна адаптувати конструкцію так, щоб чітко передати цю послідовність: «Вона зателефонувала йому, отримавши запрошення» [22, с. 130].

Зрештою, контекст диктує необхідність вибору між дослівним і вільним перекладом залежно від того, яке значення чи інтенція стоїть за конкретною конструкцією. Врахування різних контекстів дозволяє перекладачу вибрати найбільш доречний спосіб передачі інформації, щоб зберегти не лише лексичний, але й культурний та емоційний аспект оригіналу.

Вибір перекладацької стратегії часто залежить від типу тексту та жанрових особливостей, в яких використовується дієприслівникова конструкція. Для текстів наукового характеру, де точність і однозначність є першочерговими вимогами, використання дослівного перекладу є обов'язковим. Наприклад, англійське «Having completed the analysis, the researcher wrongly that...» може бути перекладено дослівно як «Завершивши аналіз, дослідник зробив висновок, що...» [20, с. 82]. У таких випадках необхідно зберегти лексичне значення та структуру речення, щоб уникнути втрати корисної інформації або зміни акцентів. Водночас, у літературних або художніх текстах часто потрібна адаптація, щоб зберегти важкий забарвлений контекст. Наприклад, фраза «Having the news, she feel her heart pank» може бути адаптована до української як «Почувши новину, її серце стиснулося від болю» [15, с. 103], що дозволяє передати не лише саму подію, але й емоційний стан героїні.

Вибір між дослівним і вільним перекладом також залежить від того, наскільки важливим для читача цільової мови є саме лексичне значення, а не загальний зміст конструкції. Дієприслівникові конструкції часто використовують для виявлення причинно-наслідкових зв'язків або умовних ситуацій, і в деяких випадках їх точний переклад може бути зайвим. Наприклад, конструкція "Having about the plan, he taken precautions" може бути перекладена як "Знаючи про план, він вжив заходи" [23, с. 115]. Але в контекстах, де важлива інтонація або акцент на дії, перекладач може створити конструкцію "Оскільки він знав про план, він вжив заходів" для підкреслення причинно-наслідкових зв'язків, що дає більшу гнучкості трактування у залежності від контексту.

Залежно від жанру, вибір між дослівним та адаптованим перекладом можна також включати вибір між формальними або менш формальними мовними засобами. У випадках науково-популярних або офіційних текстів часто обираються більш стримані конструкції, зберігаючи точність і формальність, у той час як у перекладах художніх творів важливо передавати

атмосферу та емоційну напругу. Наприклад, англійське «Having svjedokom інциденту, вона не могла його забути» може бути перекладено як «Будучи свідком інциденту, вона не могла його забути» [19, с. 67], зберігаючи нейтральність та точність для формального контексту. Проте в літературному перекладі, щоб передати емоційну навантаженість, ця ж конструкція може бути адаптована як «Вона була свідком інциденту, і це не давало їй спокою», що робить фразу більш емоційно виразною та гнучкою в контексті художнього тексту [18, с. 94].

Особливо часто є також контекст сусідніх фраз. Якщо дієприслівникові конструкції відповідають усередині складних речей або в поєднанні з іншими граматичними елементами, переклад має бути важливим до того, як саме ці конструкції взаємодіють з іншими частинами тексту. Наприклад, в англійському «Analysed the data, they represented their findings in the report» випускає економію дій у перекладі, що може бути адаптовано як «Проаналізувавши дані, вони представили свої висновки у звіті» [24, с. 110]. Водночас, якщо контекст вимагає швидкої зміни теми чи акценту, конструкцію можна адаптувати для уникнення сильного нагромадження дій: «Проаналізувавши дані, вони відразу приступили до підготовки звіту» [21, с. 77].

Важливим моментом у перекладі дієприслівникових конструкцій є здатність перекладача правильно оцінити змістові відтінки та вибрати оптимальну стратегію в залежності від цільового контексту та аудиторії. Перекладацька інтерпретація часто залежить від того, чи намагається перекладач зберегти саму інтенцію оригіналу, чи прагне створити більш природний та зрозумілий текст для читання цільової мови. Саме через цей контекстний вплив перекладач вирішує, коли використовує дослівний переклад, а коли адаптує конструкцію для досягнення більш плавного і зрозумілого результату.

Вибір перекладацької стратегії часто залежить від особливостей мови та культурних аспектів, а також від індивідуальних цілей перекладача.

Наприклад, у випадку, коли мова оригіналу має складну синтаксичну структуру, перекладач може використовувати адаптовану конструкцію, щоб уникнути надзвичайної складності в цільовій мові. Важливим аспектом є також прагнення зберегти стиль і ритм тексту, після чого дієприслівникові конструкції можуть виступати не тільки інструментом виразу дій, а й способом побудови емоційної напруги або створення динамічної атмосферної картини. Враховуючи цей аспект, у художньому перекладі часто створюється контекст інтерпретації, щоб зберегти певний художній ефект і передати характер або атмосферу оригіналу.

Наприклад, у художньому тексті англійська конструкція «Having been late for the meeting, she apologised негайно» може бути перекладена як «Запізнившись на зустрічі, вона відразу вибачилася», що зберігає основний зміст, але в літературному перекладі ця конструкція може бути адаптована таким чином, щоб акцент був на емоційному стані героїні, наприклад, «Вона вибачилася, відчуваючи, як її запізнення змусило почати всіх нервувати» [25, с. 120]. Тут перекладач не тільки зберігає основну інформацію, але й додає емоційний відтінок, що підсилює настрій тексту і робить його більш живим і доступним для цільової аудиторії.

Одним із важливих аспектів є також стилістична функція дієприслівникових конструкцій у тексті. Перекладач часто має на меті зберегти саме ту стилістичну атмосферу, яка була створена автором в оригіналі. Для цього можна використати варіанти перекладу, які наближаються до певних мовних традицій цільової мови. Наприклад, якщо в оригіналі дієприслівникові конструкції часто зустрічаються в поєднанні з рухомими або динамічними діями, перекладач може вибирати більш активні й динамічні форми перекладу, щоб зберегти характер і ритм тексту.

У практиці перекладу часто виникає ситуація, коли дослівний переклад не може відтворити всі особливості оригіналу. У такому випадку перекладач повинен знайти альтернативи, які б краще передавали значення і контекст. Наприклад, у технічних або наукових текстах де точність і чіткість є

основними вимогами, перекладач може використовувати дослівний переклад, щоб не втратити важливу інформацію. Водночас у певному літературному тексті може бути необхідна адаптація для збереження звучання та ритму, оскільки в деяких випадках дослівний переклад призводить до втрати сенсових відтінків або робить текст важко важким для сприйняття.

Вибір способу перекладу, що враховує контекст, є місцем фактором у досягненні якісного результату. Перекладач повинен вміти оцінювати стрес, коли важливі точність та достовірність, і коли, навпаки, можна дозволити певні мовні перекрутки або адаптації для збереження авторського стилю чи емоційного ефекту. У цьому контексті досвід і творчий підхід перекладача мають величезне значення для створення якісного перекладу, що максимально наближений до оригіналу, але при цьому зрозумілий та адекватний для цільової аудиторії.

Таким чином, вибір між дослівним і адаптованим перекладом залежить від багатьох факторів, таких як жанр, стиль, цільова аудиторія, а також контекст. Перекладач, який правильно оцінює безперервну, здатен програмі оптимальної стратегії, що дозволяє досягти найкращого результату при перекладі дієприслівникових конструкцій.

У процесі вибору між дослівним і адаптованим перекладом особливу роль виконує жанр тексту, його специфіка та функціональна спрямованість. У наукових і технічних текстах виготовляється точне передавання термінології і значення, оскільки будь-яка зміна в структурі або значущості може призвести до спотворення інформації. Тому в таких перекладах зазвичай допускається дослівний переклад, використовуючи стандартні фразеологічні одиниці та мінімізуючи будь-які відступи від оригіналу, що дозволяє зберегти точність і відповідність між мовами. Так, наприклад, технічний текст із використанням дієприслівникових конструкцій, на кшталт «Having completed the procedure, we analysed the results», в українському перекладі буде звучати як «Після завершення процедури ми проаналізували

результати» [11, с. 157]. Це дозволяє зберегти всі деталі і точно передати суть процесу без додаткових змін або спрощень.

Проте в літературному або публіцистичному перекладі, де головним чином збережені стилістичні особливості та емоційний тон, дослівний переклад не завжди є оптимальним рішенням. У таких випадках перекладач може вдаватися до адаптації конструкції, щоб передати емоційний заряд, стиль або ритм оригіналу. Наприклад, у художньому тексті англійська конструкція «Having waiting for hours, she finally left» може бути адаптована в українському перекладі як «Вона чекала годинами, і нарешті пішла» [18, с. 142], що дозволяє зберегти природність мовлення і динамічність подій, на відміну від дослівного "Після того, як чекала годинами, вона нарешті пішла". Така адаптація дозволяє зробити текст більш легким для сприйняття та відповідним для цільової аудиторії.

Не менше є також контекст, у який вживається дієприслівникова конструкція. Важливо досягти, чи є така конструкція частиною складової або просторової конструкції, яка служить для уточнення або пояснення дії в конкретному часовому контексті. Якщо конструкція має часову або просторову функцію, то в перекладі це може призвести до зміни синтаксичної структури в цільовій мові. Наприклад, англійська конструкція "Having the book, he feel a feeling of satisfaction" може бути перекладена як "Після того, як він прочитав книгу, він відчув задоволення" [22, с. 101]. У такому разі збереження чіткої часової зупинки є місцем для точності перекладу, тому адаптація або змінені конструкція є мінімальною, щоб зберегти природність у цільовій мові.

Важливо відзначити, що контекст не обмежується наявністю або відсутністю певних лексичних елементів. Вибір між дослівним і адаптованим перекладом також залежить від культурних та соціальних особливостей, які можуть бути притаманні шкірній мові. Якщо в різних культурах різні лексичні та граматичні звички, перекладач мучить погано, як саме контекст впливає на розуміння та сприйняття перекладеного тексту. Наприклад,

конструкція «Having worked all day, he was exhausted» в англійській мові може бути перекладена з використанням конструкції, характерної для української мови: «Після того, як він працював увесь день, він був виснажений» [29, с. 93]. Цей переклад точно передає зміст, зберігаючи невідомий контекст і логічну послідовність, але адаптується до лексичних і синтаксичних особливостей української мови.

Не менш важливою є і роль сучасних перекладацьких технологій у виборі способу перекладу. Завдяки розвитку машинного перекладу та автоматизованих систем, перекладачі мають можливість за допомогою спеціалізованих програмних засобів обробляти великий обсяг текстів, що сприяє більш швидкому та ефективному вибору правильних варіантів для перекладу дієприслівникових конструкцій. Проте, навіть з такими технологіями, залишається людський фактор, якщо недостатньо досвідчений перекладач може врахувати всі нюанси контексту, культури і стилю, які неможливо передати через автоматичні системи.

Загалом, процес вибору способу перекладу є багатограним і залежить від численних факторів. Підхід до перекладу дієприслівникових конструкцій має варіюватись у залежності від жанру тексту, його призначення, цільової аудиторії та мовних особливостей. Важливим є баланс між точністю та адаптацією, що дозволяє зберегти не тільки значення, але й стилістичну та емоційну цінність оригіналу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У процесі перекладу англійських дієприслівникових конструкцій на українську мову є правильне відтворення не тільки граматичних аспектів, але й лексичних, стилістичних та контекстуальних особливостей оригіналу. Одним із основних способів відтворення дієприслівникових конструкцій є дослівний переклад, який дозволяє точно передавати зміст і структуру оригіналу. Проте не завжди цей підхід є оптимальним, оскільки кожна мова має свої спеціальні граматичні та лексичні характеристики, які можуть вимагати адаптації для досягнення природності та легкості сприйняття тексту.

Вибір між дослівним і адаптованим перекладом залежить від типу тексту та його функціонального призначення. У наукових, технічних чи офіційних текстах дослівний переклад є більш доцільним, оскільки точність передачі інформації має першочергове значення. Однак у художньому чи публіцистичному перекладі є збереження стилістичних і емоційних нюансів оригіналу, що іноді потребує використання адаптованих конструкцій.

Контекст, у якому застосовуються прислівникові конструкції, також є важливою роллю у виборі способу перекладу. Від того, чи має конструкція тимчасову, причинно-наслідкову чи умовну функцію, залежить її переклад у цільовій мові. Перекладач повинен виконати ці фактори, щоб зберегти логіку, природність і точність висловлення в обох мовах.

Загалом, процес перекладу англійських дієприслівникових конструкцій на українську мову потребує фактичного підходу і врахування всіх мовних, культурних та контекстуальних нюансів. Успішний переклад є результатом вмілого балансу між дослівним передаванням змісту та необхідною адаптацією для досягнення природності і зрозумілості для читача.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ДІЄПРИСЛІВНИКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ

3.1. Аналіз перекладу в художній літературі

Аналіз перекладу англійських дієприслівникових конструкцій у художній літературі є етапом у вивченні проблематики міжмовного відтворення, останній художній текст характеризується багатством стилістичних нюансів і забезпеченням збереження емоційного забарвлення. Дієприслівникові конструкції в англійській мові часто використовують для вираження тимчасових, умовних або причинно-наслідкових відносин. Перекладач має вміння адекватно відтворювати цю конструкцію, зберігаючи їх функцію та емоційний ефект, характерний для оригіналу [23, с. 92].

Одним з основних аспектів, які необхідно отримати при перекладі англійських дієприслівникових конструкцій у художній літературі, є контекст. Залежно від того, як вживається дієприслівникова конструкція, вона може передавати різні відтінки значення. У художньому перекладі важливо зберегти не тільки змістові, але й емоційно-стилістичні особливості тексту. Наприклад, в англійському реченні «Walking through the garden, she feeld the warmth of the sun», де дієприслівникова конструкція виражає одночасність дій, при перекладі на українську мову слід зберегти плавність і ритм, можливо, використовуючи конструкцію з дієприслівниковим зворотом або іншу граматичну форму, щоб не втратити художню виразність [45, с. 104].

Водночас, деякі конструкції можуть потребувати адаптації до специфіки української мови. Наприклад, конструкція з дієприслівниками, які виражають причину або наслідок, можуть бути передані за допомогою інших синтаксичних засобів, таких як підрядні речення або безсполучникові конструкції. Це дозволяє перекладачу зберегти точність і логічну зв'язність

тексту, одночасно адаптуючи його до мовних особливостей української мови [38, с. 113].

З іншого боку, деякі англійські дієприслівникові конструкції можуть бути менш природними для української мови, і в такому випадку необхідний творчий підхід для досягнення найбільш адекватного результату. У таких випадках перекладач може змінювати структуру речення, використовуючи різні синтаксичні форми, що зберігають почуття і стильову інтенцію оригіналу [61, с. 58]. Важливо також відзначити, що переклад дієприслівникових конструкцій у художній літературі потребує особливої уваги до культурних відмінностей між мовами. Дієприслівникові звороти можуть викласти в себе елементи культурного контексту, які не мають точного аналога в іншій мові. У таких випадках перекладач може використовувати описові або адаптовані конструкції, щоб зберегти зміст навантаження і зробити текст зрозумілим для читача [28, с. 49].

Загалом, переклад англійських дієприслівникових конструкцій у художній літературі є складним, але першим завданням, яке вимагає від перекладача глибокого розуміння не тільки граматики та лексики, але й тонкощів стилю, емоційних відтінків і культурних аспектів. Тільки при такому підході можна досягти максимальної адекватності і виразності перекладу, що відтворює всі нюанси оригіналу [33, с. 92]. Аналіз перекладу англійських дієприслівникових конструкцій на конкретних прикладах з художньої літератури дозволяє зрозуміти складності, що виконуються під час відтворення змістових і стилістичних особливостей оригіналу в перекладі. Одним із яскравих прикладів є твір Ернеста Хемінгуея "The Old Man and the Sea", де використовується велика кількість дієприслівникових конструкцій, які виражають одночасність дій або причинно-наслідкові відносини.

Наприклад, у фразі "Sitting on the porch, he looked out at the sea", де дієприслівний зворот "Sitting on the porch" вказує на одночасність дії (сидіння на веранді) і основну дію (огляд моря), український переклад може виглядати як "Сідаючи на веранді, він дивився на море". У цьому випадку переклад

передає зміст конструкції навантаження, зберігаючи одночасність дій, але із застосуванням дієприслівникового звороту, що є природним для української мови. Перекладач зберігає не лише граматичну точність, а й стильову виразність оригіналу [45, с. 103].

Ще один приклад з того ж твору: «Він ловив рибу, його руки рухалися з напрацьованою майстерністю». У цьому реченні дієприслівниковий зворот "moving with practiced skill" вказує на одночасність рухів рук і самого процесу риболовлі. В українському перекладі це може бути передано як "Він рибалив, руки його рухалися з правовою майстерністю". Тут важливо передати не тільки суть дії, але й характер рухів, що є класом для створення форми майстерності героя. Таким чином, переклад залишається точним, зберігаючи не лише синтаксичну структуру, але й емоційне забарвлення, яке важливо для художнього тексту [37, с. 112].

Іншим прикладом може служити твір Джейна Остіна "Гордість і упередження", де часто зустрічаються дієприслівникові конструкції для передачі причинно-наслідкових відносин. У фразі "Швидко йшов, вона уникала натовпу", дієприслівниковий зворот "Швидко йшов" пояснює причину того, чому вона уникала натовпу. Переклад на українську мову може бути таким: "Швидко йдучи, вона уникала натовпу". Цей переклад зберігає не тільки змістовну функцію конструкції, але й стильову простоту, що характерно для цього виду літератури. Точність передачі змісту в цьому випадку є важливою, адже про швидку реакцію героїні, яка має значення для подальшого розвитку подій у творі [54, с. 69].

У випадку, коли дієприслівникові конструкції мають більш складні функції, наприклад, виражають умовні або наслідкові відносини, необхідно використовувати більш адаптовану конструкцію. Наприклад, у романі Чарльза Діккенса "Great Expectations" зустрічаємо речення: "Прийнявши рішення, він негайно вийшов з дому." У перекладі на українську мову можна створити конструкцію: "Прийнявши рішення, він тепер покинув будинок". В даному випадку дієприслівниковий зворот «Having made the decision»

передає причину наступної дії і зберігає логічну зв'язність тексту, при цьому адаптується до української синтаксичної структури [28, с. 49].

Особливу увагу слід звернути на переклад дієприслівникових конструкцій, що містять більш складні аспекти або умови. Наприклад, у романі "The Catcher in the Rye" Дж.Д. Селінджера зустрічається така конструкція: «Намагаючись уникнути ситуації, він у підсумку погіршив її». Переклад на українську мову може бути таким: "Намагаючись уникнути ситуації, він лише погіршив її". Тут справа є не тільки точний переклад дієприслівникової конструкції, але й збереження емоційного підтексту, адже дія героя має наслідки, які впливають на розвиток сюжету. Такий підхід зберегти характер персонажа, який намагається вирішити проблему, але всіма діями тільки погіршує проблему [45, с. 110].

Таким чином, аналіз перекладу англійських дієприслівникових конструкцій у художній літературі показує, як важливо не тільки відтворити граматичну структуру оригіналу, але й зберегти емоційну, стилістичну та контекстуальну точність тексту. Перекладач має вміння використовувати засоби для досягнення максимальної адекватності при збереженні різного художнього характеру оригіналу. Аналіз перекладу англійських дієприслівникових конструкцій у художній літературі також включає в себе вивчення адаптації культурних та контекстуальних відмінностей між мовами, що нерідко починається з вибору перекладацьких стратегій. Наприклад, в англійській літературі широко використовується прислівниковий зворот для вираження дій, що відбуваються одночасно, а також для передачі результатів або наслідків певних дій. Переклад таких конструкцій на українську мову потребує не лише точності, а й гнучкості у виборі відповідних лексичних та граматичних одиниць.

У романі "Великий Гетсбі" Ф. Скотта Фіцджеральда зустрічається дієприслівниковий зворот "Walking through the door, he caught sight of her." У перекладі на українську мову це може бути передано як "Входячи через двері, він побачив її". Переклад демонструє збереження цієї структури, в якій

дія героя (вхід через двері) супроводжується моментним результатом (побаченням жінки). Важливо зазначити, що в українській мові дієприслівникові конструкції не завжди зберігають таку ж функціональну активність, тому перекладач повинен залишити не тільки синтаксичну структуру, але й семантичні зміни, які витворюються в контексті [63, с. 85].

У деяких випадках переклад дієприслівникових конструкцій з англійської мови вимагає адаптації для збереження стилістичних і емоційних відтінків оригіналу. Наприклад, у творі Джонатана Свіфта «Мандри Гуллівера» є фраза «Він йшов годинами, відчуваючи себе виснаженим і голодним». Тут дієприслівниковий зворот "feeling exhausted and hungry" додає додаткові емоційні акценти до фізичного стану персонажа. Переклад на українську може бути таким: "Він ходив роками, відчуваючи виснаження та голод." У цьому випадку важливо передати не лише саму дію, але й емоційний стан героя, який вибирає його ставлення до ситуації, яку він переживає. Заміна дієприслівника на конструкцію "відчуваючи" є необхідним кроком для збереження точності передачі емоційної забарвленості оригіналу [58, с. 72].

Ще одним прикладом є твір Чарльза Діккенса "Повість про два міста", де використовується дієприслівниковий зворот "Втративши гаманець, він не міг заплатити за їжу." Переклад на українську мову вимагає точності в передачі наслідку втраченого гаманця, що неможливе для подальшої оплати. Український переклад може бути таким: "Втративши гаманець, він не зміг заплатити за обід." У цьому випадку дієприслівниковий зворот чітко виражає внаслідок дії, що є місцем для розуміння ситуації, а також зберігається граматична правильність і природність українського мовного потоку [45, с. 111].

Якщо дієприслівникові конструкції потребують відчутної адаптації через різницю в структурі мови. У творах Джейна Остін, зокрема в "Гордість і упередження", часто зустрічаються конструкції, що виражають умовність або причинно-наслідкові зв'язки. Наприклад, у реченні "Не маючи багато

грошей, він не міг дозволити собі дорогу сукню," де дієприслівниковий зворот "Не маючи багато грошей" показує умови, які обмежують можливості персонажа. Переклад на українську мову може виглядати як "Не маючи багато грошей, він не міг дозволити собі дорогу сукню." У цьому випадку необхідно зберегти не лише логічну послідовність, а й адекватно передати можливості, що виражає дієприслівникова конструкція [67, с. 48].

Дієприслівникові конструкції в художній літературі можуть виконувати різні стилістичні функції: від посилення виразності, до підкреслення важливості одночасності дій або результатів. Це поставити перед перекладачем завдання не тільки правильно передати зміст, але й зберегти всі нюанси, які створюють особливу атмосферу твору. У творах, які мають багатий емоційний підтекст або психологічну глибину, важливу роль персонажа справджує точність перекладу таких конструкцій, хоча вони впливають на сприйняття читачем та подієм.

Важливим аспектом перекладу дієприслівникових конструкцій є збереження темпоральних відносин та одночасності дій, які вони часто виражають. В англійській мові дієприслівникові конструкції часто використовуються для позначення двох або більше дій, які відбуваються одночасно або в тісному зв'язку. Наприклад, у творах Чарльза Діккенса у фразі "Walking through the crowded streets, he could hear the distant sounds of church bells" дієприслівниковий зворот "Walking through the crowded streets" описує дію, що відбувається одночасно з іншою дією. В українському перекладі важливо зберегти не тільки часові відносини, але й плавність виразу, щоб читач міг відразу зрозуміти, що обидві дії відбуваються в один час. Переклад «Йдучи через переповнені вулиці, він чув далекі звуки церковних дзвінків» є точним, адже передає одночасність дії без втрати смислової чіткості та природності [42, с. 59].

У випадках, коли дієприслівникові конструкції вказують на результат дії, переклад на українську мову часто передбачає використання відповідних дієслівних форм або інших синтаксичних структур. Наприклад, в

англійському тексті "Having finished his work, he goes home" дієприслівниковий зворот "Having finished his work" вказує на попередню дію, що передує основній дії. В українському перекладі цю конструкцію можна передати як «Закінчивши свою роботу, він пішов додому», де зберігається логічна послідовність дій, але за допомогою дієслівної конструкції зміщується акцент на завершеності першої дії. Такий підхід дозволяє зберегти тільки не зміст, але й структуру мови, яка властива українському літературному стилю [61, с. 88].

Крім того, при перекладі дієприслівникових конструкцій особливу увагу слід звернути на культурні та соціальні відмінності, які можуть змінити значення певних висловів або вимагати адаптації. Наприклад, англійська фраза "Зробивши помилку, він швидко вибачився" може бути передана українською як "Зробивши помилку, він швидко вибачився". Однак у контексті соціокультурних особливостей деяких творів, як це може бути в класичній британській літературі, важливо відзначити, що акцент на формальності або певних звичаях суспільства може змінити переклад на більш детальний або специфічний для контексту. У таких випадках перекладач може адаптувати конструкцію, додаючи інші елементи для того, щоб зберегти авторський стиль і тональність тексту, що є необхідним для точного перекладу з урахуванням соціального середовища та культури [59, с. 102].

Дієприслівникові конструкції в англійській літературі часто мають багатозначні функції. Вони можуть захистити роль виражених умов, причин, наслідків або одночасних подій. Тому правильне відтворення таких конструкцій вимагає не тільки знання граматичних особливостей обох мов, але й здатності зберегти стилістичну єдність та емоційну атмосферу твору. Перекладач, працюючи з дієприслівниковими конструкціями, має обрати найбільш адекватний варіант, який би відповідав контексту, емоційній забарвленості та культурним нормам мови перекладу.

У багатьох творах англійських авторів, таких як Джон Стейнбек, Ернест Хемінгуей, а також класичних британських авторів, є прислівникові конструкції, створені для створення швидкої динаміки в сюжеті. Це дозволяє не лише збільшити інтенсивність дії, а й зберегти почуття безперервності, що є характерним для стилю багатьох великих письменників. У перекладі ці конструкції вимагають особливої уваги, через збереження швидкості та динамічності тексту є важливою умовою для передачі авторської ідеї [64, с. 75]. Не меншою мірою є питання використання різних стилістичних прийомів для підсилення ефекту від дієприслівникових конструкцій. В англійській літературі дієприслівникові звороти можуть виступати в ролі емоційного підкреслення або для деталізації певних аспектів подій. Це дає можливість точніше передати думки персонажів, відтворюючи не тільки самі факти, а й їхній емоційний контекст. Переклад таких конструкцій на українську мову має проявлятися як ці емоційні відтінки, так і стиль мовлення автора, щоб не втратити унікальності та атмосферності тексту [56, с. 113]. Таким чином, переклад дієприслівникових конструкцій є складним процесом, який вимагає від перекладача глибокого розуміння не тільки граматичних, але й стилістичних, культурних та контекстуальних аспектів. Важливо впливати на всі фактори для того, щоб переклад не лише відповідав оригіналу, а й зберігав його відчуття та атмосферу забарвленість.

Важливою особливістю перекладу дієприслівникових конструкцій є їх використання для передачі дій у контексті опису ситуацій або процесів, які відбуваються паралельно. У художній літературі та художньому перекладі ці конструкції часто служать для створення динамічного руху в тексті, допомагаючи передати живість і реалістичність описаних сцен. Так, в англійському тексті, наприклад: "Having finished the meal, he stand up to leave," дієприслівникова конструкція "Having finished the meal" вказує на завершення дії, що передає інший, і створює логічну та часову зв'язність між двома подіями. Переклад цієї конструкції на українську може виглядати як «Закінчивши їсти, він піднявся, щоб піти». У цьому випадку не тільки

зберігається послідовність дій, а й утворюється структура, характерна для української мови, що захищає емоційну забарвленість і ритм тексту.

Важливим аспектом є також збереження стилістичної забарвленості у відносинах від жанру перекладу. У класичній літературі, наприклад, у книгах Джейна Остіна або Чарльза Діккенса, дієприслівникові конструкції конструкції для підкреслення вишуканості мови, створення деталізованих описів навоколишнього середовища або складних внутрішніх станів персонажів. У таких випадках перекладач має шкоду, чи доречно вживати більш формальні конструкції чи, навпаки, віддати перевагу більш простим і прямим висловам. Приклад з Діккенса: «Walking through the foggy streets, he could not shake off the feeling of unease», можна перекласти як «Йдучи туманними вулицями, він не міг позбутися відчуття тривоги». Переклад точно передає атмосферу, але це важливо підкреслити, що стилістична відповідність є невід'ємною частиною правильної адаптації конструкції.

Особливо слід звернути увагу на випадки, коли дієприслівникові конструкції використовуються для вказівки на одночасні дії, які мають певну причинно-наслідкову залежність. У літературному контексті ці конструкції здатні виразити не тільки години, а й почуття відносини між подіями. Наприклад, в англійському тексті: "Вона закрила двері, знаючи, що він ніколи не повернеться", конструкція "знаючи, що він ніколи не повернеться" вказує на усвідомленість і почуття напруження героїні. В українському перекладі можна використати: «Вона зачинила двері, знаючи, що він більше не повернеться». Переклад тут не лише зберігає зміст, але й передає емоційний підтекст, що має велике значення для розуміння мотивації персонажа та розгортання подій.

Переклад таких конструкцій вимагає великої обережності, оскільки в деяких випадках дієприслівникові конструкції можуть наповнити значну кількість деталей, які необхідно відтворити в перекладі для збереження точності змісту. Для цього перекладач повинен мати добру мовну інтуїцію та

глибоке розуміння культурних контекстів, щоб точно відобразити не тільки граматичну структуру, а й емоційний заряд, який передає цю конструкцію.

Наприклад, у романах, де описуються інтенсивні або екстремальні положення, як у творах Ернеста Хемінгуея, дієприслівникові конструкції часто служать для посилення відчуття напруженості. У його творі «По кому дзвонить дзвін» є приклад: «Лежачи в темряві, він думав про майбутній бій». Зворот передає емоційний стан персонажа, і цей переклад цієї конструкції як «Лежачі в темряві, він думав про майбутню битву» дозволяє зберегти атмосферу напруженості та безвиході, характерну для цього моменту творіння. У таких випадках виводиться не тільки точність передачі змісту, але й можливості змін, які стосуються лексичних засобів мови перекладу. Вибір між дослівним і адаптованим перекладом часто залежить від того, яким чином перекладач бажає передати емоційне забарвлення і драматургію моменту. У багатьох випадках вибір способу перекладу залежить від конкретних вимог жанру, авторського стилю та особливостей мови оригіналу. У художньому перекладі значення дієприслівникових конструкцій є не лише в їхньому граматичному використанні, а й у здатності точно передати настрій, часове зміст подій та емоційну забарвленість. Для цього перекладач повинен втратити лише структуру оригіналу, а й культурні та мовні особливості обох мов. Так, в англійських текстах, де широко застосовуються прислівникові конструкції для опису одночасних дій або паралельних подій, перекладач може зіштовхнутися з проблемою вибору оптимальної української структури для збереження у всій глибині змісту.

Прикладом може бути англійська фраза: «Бігаючи вулицями, вона ледве помічала час». У цьому випадку дієприслівникова конструкція «Біг вулицями» вказує на дію, що одночасно відбувається з іншою дією (не помічанням часу). При перекладі на українську мову це може бути відтворено як "Біжучи вулицями, вона майже не помічала часу." Це передає не тільки часову залежність між подіями, а й зберігає динамічність опису, підкреслюючи безпосередність дій персонажа.

Водночас, при використанні дієприслівникових конструкцій для виявлення причинно-наслідкових відносин, перекладач може зіштовхнутися із забезпеченням правильної передачі логічних зв'язків між подіями. Наприклад, у реченні: "Вона сиділа в саду, відчуваючи тепло сонця", конструкція "відчуваючи тепло сонця" вказує на причинно-наслідковий зв'язок між сидінням у саду відчуття тепла сонця. Це можна перекласти як "Вона сиділа в саду, відчуваючи тепло сонця." У такому перекладі зберігається природність і взаємозв'язок подій, водночас забезпечується збереження стилістичної цілісності.

Переклад вимагає точного розуміння не тільки граматичних функцій, а й прагматичних аспектів мови оригіналу. У випадку з англійськими творами Джорджа Орвелла чи Вірджинії Вульф, дієприслівникові конструкції часто використовують для виразу глибоких психологічних станів персонажів. Наприклад, у "1984" Орвелл пише: "Прогулюючись порожніми вулицями, він відчував дивне відчуття самотності". У цьому реченні конструкція «Прогулянка порожніми вулицями» не лише описує дію, але й підкреслює самотність героя, його психологічний стан. Переклад на українську мову може виглядати так: "Йдучи порожніми вулицями, він відчуває дивне почуття самотності." Важливо, що перекладач має знайти вдалий спосіб передати не тільки фактичний зміст, але й атмосферу, психологічний контекст, який часто вимагає застосування більш вільного, адаптованого перекладу.

Не меншою мірою є той факт, що дієприслівникові конструкції можуть бути використані для надання реченням певної експресивності чи емоційного забарвлення, що є характерним для художнього стилю. У таких випадках перекладач може вибрати варіанти, які найбільше сприятливому тону оригіналу. У романах Джейна Остін, наприклад, часто можна зустріти дієприслівникові конструкції, які дають вишуканість і плавність мови. У випадку з її твором «Гордість і упередження» можна взяти таку фразу: «Сказавши це, вона повернулася, щоб піти». Дієприслівникова конструкція

"Сказавши це" може бути перекладена як "Сказавши це, вона повернулася, щоб піти." Тут є точне відтворення елегантності та плавності мови авторки, що дозволяє зберегти атмосферу.

Проте, важливо зазначити, що в окремих випадках, коли дієприслівникові конструкції створені в власних складних логічних або часових відносинах, перекладач може віддати перевагу більш вільному або адаптованому перекладу, щоб уникнути невизначеності або високої складності в розумінні тексту. такі рішення приймаються залежно від контексту, жанру твору та цільової аудиторії. відповідно, у дитячій літературі чи в творах, де головна роль розвивається простота викладу, перекладач може використовувати спрощену конструкцію, аби зробити текст більш доступним для розуміння.

Таким чином, аналіз перекладу дієприслівникових конструкцій у художній літературі вимагає від перекладача глибокого розуміння не лише граматичних аспектів, але й психологічних, емоційних, а також стилістичних нюансів. Правильний вибір стратегії перекладу залежить від жанру, стилю автора та контексту, що дозволяє зберегти як точність, так і художню цільність перекладу.

3.2. Аналіз перекладу в науково-технічних текстах

Переклад науково-технічних текстів є складним процесом, що вимагає не тільки лексичної та граматичної точності, але й глибокого розуміння специфіки предметної галузі. Важливим аспектом цього виду перекладу є забезпечення точності передачі технічних термінів, а також врахування контексту та культури, що може вплинути на вибір відповідних еквівалентів у мові перекладу. Одним із основних завдань при перекладі науково-технічних текстів є збереження точності та однозначності, що є критичним для розуміння і подальшого застосування інформації.

У науково-технічних текстах часто виникають спеціальні терміни, які не можуть мати прямого аналога в мові перекладу. У таких випадках необхідно дотримуватися принципу точності, використовуючи спеціалізовані словники, глосарії та термінологічні бази даних, що дозволяє перекласти терміни з максимальною точністю. Наприклад, у технічному тексті, де йдеться про складні фізичні процеси, термін «heat exchange» може бути перекладений як «теплообмін» [43, с. 82], що є усталеним та чітко визначеним терміном у науковій та технічній літературі.

Особливу увагу варто приділити перекладу математичних, фізичних та інженерних понять, оскільки ці терміни мають одну універсальну інтерпретацію у світовій науці і техніці. Наприклад, у текстах, що стосуються механіки, фізики або електроніки, терміни як "опір", "напруга", "струм" повинні бути перекладені як "опір", "напруга" і "струм" відповідно, щоб зберегти точність і відповідність міжнародним стандартам [58, с. 91].

Особливості перекладу науково-технічних текстів також полягають у необхідності збереження особливої структури і стилю. Ці тексти мають чітку структуру, де кожне речення повинно передавати факти і логічні зв'язки між ними без зайвих емоційних чи стилістичних нюансів. Це вимагає від перекладача великої уваги до деталей, а також дотримання стандартних мовних конструкцій, що характерні для технічної мови. Наприклад, в англійському тексті конструкція «The system was designed to standast high temperatures» може бути переведена на українську як «Система була спроектована для витримання високих температур», де зберігається лаконічність і точність виразу без зайвих переспівів або ускладнень [59, с. 105].

Ще одним аспектом є переклад фразеологізмів, що використовують у науково-технічних текстах. Ці вирази можуть мати стійкі варіанти в обох мовах, але їх використання все одно потребує важливого вибору відповідних еквівалентів. Наприклад, вираз "state-of-the-art technology" перекладається як

"сучасна технологія" або "передова технологія", що є відповідним науковим терміном у технічних та цих текстах [64, с. 69].

Переклади науково-технічних текстів часто стикаються із задоволеністю вирішення проблеми багатозначності термінів. Багато технічних термінів можуть мати незначне значення у зв'язку з контекстом, тому важливо правильно інтерпретувати змістові фрази, враховуючи, який саме аспект технічного процесу, який з'являється, має на увазі автор оригіналу. Наприклад, термін "файл" в комп'ютерних науках може бути перекладений як "файл" в контексті обробки даних, але в іншому контексті він може позначати "справу" або "документ" [60, с. 73]. Одним із методів перекладу, що широко використовується в науково-технічних текстах, є калькування — перенесення структури виразу з однієї мови на іншу. Калькування дозволяє зберегти оригінальну специфіку терміну, а також полегшує розуміння тексту. Наприклад, конструкція "high-frequency" може бути перекладена як "високочастотний", що є калькою з англійської [62, с. 87].

Не менше є розуміння контексту і врахування культурних особливостей під час перекладу науково-технічних текстів. Деякі терміни можуть бути знайомі з однією культурою, але незрозумілі або не мати аналога в іншій. У таких випадках перекладач має знайти баланс між точністю та зрозумілістю тексту для цільової аудиторії. Наприклад, у випадку з новими технологіями або інноваціями, які тільки починають використовуватись на міжнародному рівні, можуть виникати труднощі з перекладом термінів. У таких випадках можливо застосування описового перекладу, що дозволяє донести сенс нововведення або технології, якщо в мові перекладу буде відсутній усталений термін.

Важливу роль у перекладі науково-технічних текстів також є адаптація. Іноді перекладач має адаптувати текст до мовних звичаїв та стилістику мови перекладу, зберігаючи при цьому наукову точність. Це стосується не тільки перекладу технічних термінів, але й вибору граматичних конструкцій, які піддають значенню точності в науковому викладі.

Таким чином, переклад науково-технічних текстів вимагає від перекладача високої кваліфікації, знань у галузі, до якого належить текст, а також вміння працювати з термінологічними базами і використовувати контекст. Точність, ясність і однозначність — це основні принципи, які повинні лежати в основі роботи перекладача, тому будь-яка неточність може призвести до неправильної інтерпретації технічної інформації та негативно вплинути на її використання. Переклад науково-технічних текстів потребує особливих навичок та точності, оскільки кожен термін і вираз має конкретне значення в контексті певної галузі. У цьому контексті важливо правильно передати терміни, які можуть мати один чи кілька значень залежно від дисципліни. Водночас технічні тексти мають чітку структуру і логіку, які повинні бути збережені в перекладі для забезпечення зрозумілості та точності.

Один із прикладів, який часто зустрічається в технічних текстах, — це переклад терміна "resistance" в контексті електроніки. В англійському тексті це слово традиційно використовується для визначення фізичної величини, що вимірює здатність матеріалу чинити опір електричного струму. У науково-технічному перекладі українською мовою цей термін однозначно перекладається як «опір» [54, с. 69]. Важливо, щоб у такому контексті не було жодних варіантів, після це призведе до плутанини. Технічні терміни мають точно відображати концепцію, яку вони описують, щоб уникнути непорозумінь.

Також, перекладаючи науково-технічні тексти, важливо уникнути того, що багато технічних термінів є міжнародними або стандартними для певної галузі. Тому для збереження точності при перекладі інші використовувані кальки з оригіналу, коли слова або вирази передаються з однієї мови на іншу без змін, зберігаючи структуру і значення. Наприклад, термін «високочастотний» у технічному контексті часто перекладається як «високочастотний» [58, с. 105], що є калькою з англійської мови і є абсолютно зрозумілим для фахівців.

Ще важливою проблемою, з якою стикаються перекладачі науково-технічних текстів, є багатозначність термінів. Наприклад, або термін "файл" у незалежності від контексту може позначати лише "файл" у комп'ютерній термінології, але й "справу" "документ" в юридичних текстах. У такому випадку перекладач повинен орієнтуватися на загальний контекст для правильного вибору терміну. У наукових та технічних текстах особливу увагу слід звернути на те, в якому контексті вживаються ці терміни, щоб передати їх точне значення. Наприклад, в галузі комп'ютерних наук термін "data file" перекладатиметься як "даний файл", тоді як у правничих документах "file" може бути перекладено як "документ" або "справа" [59, с. 91].

Для збереження точності та відповідності термінам перекладачі часто звертаються до спеціалізованих словників та глосаріїв, які не можуть знайти найбільш відповідні еквіваленти в мові перекладу. Вони особливо корисні при роботі з новими або маловідомими термінами, що можуть виникнути в результаті наукових відкриттів чи технічних інновацій. Наприклад, у разі перекладу термінів, що стосуються новітніх технологій, як-от «квантові обчислення» (квантові обчислення), перекладач повинен використовувати офіційно затверджені терміни, щоб уникнути змішування понять і підтримувати точність наукового змісту [60, с. 73].

Адаптація також є важливою частиною перекладу науково-технічних текстів, деякі концепти можуть не мати прямого аналога в іншій культурі. У таких випадках перекладач може заповнити описовий переклад або пояснення. Наприклад, вираз "cloud computing" може бути адаптований як "хмарні обчислення", що є вже усталеним терміном у багатьох мовах, включаючи українську [62, с. 87]. Важливою є роль перекладача у виборі терміну, що найкраще відповідає контексту і надає точне значення, враховуючи специфіку предметної області.

Що стосується перекладу математичних і фізичних термінів, то ці дисципліни мають глобальну термінологічну стандартизацію, тому терміни, такі як "integral" (інтеграл), "derivative" (похідна), "force" (сила) зазвичай не

викликають труднощів при перекладі і мають чітко визначені еквіваленти в усіх мовах [64, с. 69]. Водночас важливо бути важливим до нюансів і правильно передавати функціональні значення цих термінів у контексті.

Отже, переклад науково-технічних текстів вимагає від перекладача не тільки мовних знань, але й спеціальних знань у технічних і наукових галузях, на які спрямований текст. Це завершує не тільки правильно вибрані терміни, але й зберігає логічну структуру, точність і відповідність інформації, яка надається. У результаті кожен перекладений термін і вираз повинен максимально точно відображати технічний зміст оригіналу, зберігаючи при цьому зрозумілість і доступність для цільової аудиторії. Переклад науково-технічних текстів, особливо в таких галузях, як інженерія, фізика, медицина та комп'ютерні науки, потребує від перекладача глибоких знань специфіки кожної дисципліни. Це зумовлено тим, що в таких текстах часто використовуються не тільки технічні терміни, а й спеціальні вирази, які вимагають точного та адекватного перекладу. Наприклад, в галузі медицини термін "tissue sample" може бути переведений як "зразок тканини", однак у разі конкретного дослідження його переклад може потребувати пояснення, залежно від контексту: "біопсійний зразок тканини" або "медичний зразок" [66, с. 84].

Деякі технічні терміни мають кілька значень, що також ускладнює переклад. Наприклад, термін "монітор" можна позначати як "монітор" у контексті комп'ютерної техніки, так і "моніторинг" у контексті дослідження чи наукових спостережень. Тому перекладач повинен орієнтуватися на контекст, щоб застосувати, яке значення цього слова є найбільш доречним у конкретному випадку. відповідно, у випадку комп'ютерної техніки термін «monitor» буде перекладатися як «монітор», а в контексті дослідження — як «моніторинг» [67, с. 92].

Крім того, науково-технічні тексти часто містять складні концептуальні моделі, які необхідно адаптувати до мови перекладу, зберігаючи точність. Наприклад, в електроніці термін "схемотехніка" може бути переведений як

"схема проектування", тоді як у контексті електронних компонентів це також можна позначити "розробка електричної схеми". Важливо виконати, який аспект технології чи процесу описується, щоб правильно передати суть поняття в перекладі [68, с. 115].

Технічні тексти також можуть включати конкретні фізичні одиниці виміру, які мають свої стандартизовані позначення в різних мовах. Наприклад, у контексті вимірювання електричної потужності термін "ват" перекладається як "ват" без будь-яких змін, після чого це одна міжнародна виміру, яка залишається незмінною в різних мовах. Проте в деяких випадках необхідно правильно передавати додаткову інформацію, таку як «кіловат- година» (кВт·год) або «мегават» (мегават), що вимагає точного перекладу та розуміння контексту використання цих термінів [69, с. 118].

Особливо важливою є роль перекладача при роботі з інноваційними технологіями, що відображається в результатах наукових відкриттів або розробок. Наприклад, термін «штучний інтелект» в українській мові часто перекладається як «штучний інтелект», що є усталеним і точним перекладом. Однак в окремих галузях, таких як медицина, цей термін може потребувати додаткових пояснень або адаптацій, щоб відповідати вимогам конкретної наукової дисципліни [70, с. 123]. Тому в контексті складних наукових розробок перекладач повинен використовувати як стандартні терміни, так і адаптувати їх до нових концепцій і технологій. Ще одним аспектом є використання спеціалізованих словників та глосаріїв, які дають можливість точніше вибирати терміни для перекладу. Наприклад, для перекладу текстів з комп'ютерних наук можна використовувати глосарії, які відповідають міжнародним стандартам для термінів, пов'язаних із програмуванням, операційними системами та мережами. Застосування таких ресурсів дозволяє зменшити ймовірність помилок і зберегти точність перекладу [71, с. 79].

У науково-технічних текстах часто виникають складні синтаксичні структури, такі як умовні речення або складнопідрядні конструкції, які також можуть бути викликом для перекладача. Наприклад, у текстах з фізики

зустрічаються конструкції типу «Якщо опір більший, струм буде зменшено», що вимагає перекладу лише терміну «опір», але й збереження часто логічної структури речення. У такому випадку неможливо лише точно передати значення терміна "resistance" (опір), а й граматичну правильність і логічність перекладу, зберігаючи умову в українській мові: "Якщо опір більший, струм буде зменшений" [72, с. 97].

Отже, переклад науково-технічних текстів є складним і багатограним процесом, який вимагає від перекладача глибоких знань як в області мов, так і в технічних аспектах, що розглядаються в текстах. Правильний переклад має зберігати точність, зрозумілість і відповідність науковим стандартам, а також орієнтуватися на цільову аудиторію, що може вимагати адаптації термінології та концепцій.

3.3. Особливості перекладу дієприслівників у публіцистичних текстах

Переклад дієприслівників у публіцистичних текстах є складним завданням, наступний тип текстів характеризується використанням виразних засобів мови, емоційного забарвлення та спеціальних стилістичних прийомів. У публіцистичних творах дієприслівники часто виступають для підкреслення швидкості дії, її одночасності або такого, в якому ця дія відбувається. Оскільки публіцистика має на меті вплив на читача, переклад цих конструкцій має бути максимально точним і відповідати культурним та мовним особливостям обох мов.

Одним із найбільш типових способів перекладу дієприслівників у публіцистичних текстах є використання їхніх відповідників у мові перекладу або перефразування з використанням різних граматичних конструкцій. Наприклад, у реченні «Walking along the street, she saw a strange man» дієприслівниковий зворот «walking along the street» передає дію, що

відбувається одночасно з іншою подією. У перекладі на українську мову ми можемо використати конструкцію «йдучи вулицею», що зберігає значення та стиль оригіналу: «Йдучи вулицею, вона побачила дивного чоловіка» [5, с. 121].

Однак у публіцистичних текстах перекладач може зіткнутися із забезпеченням адаптації конструкції для збереження екологічного забарвлення або наміру автора. Наприклад, у реченні «Почувши новину, вони негайно відреагували» переклад може звучати як «Почувши новину, вони миттєво відреагували», що забезпечує не тільки точність передачі змісту, а й збереження динаміки подій, характерних для публіцистичного стилю [6, с. 85]. Тут дієприслівник «почувши» передає попередню дію, яка стала основою для наступної реакції, і це важливо передати в контексті дії в українській мові. Важливим моментом є також коректність перекладу дієприслівників, які мають значення умов чи причин. У випадках, коли дієприслівники вказують на умовах, перекладач часто застосовує конструкцію з підрядними реченнями, щоб зберегти зв'язок між дією та її елементами. Наприклад, у текстах де зустрічається вираз "Being the only one left, he take over the response", переклад може звучати як "Будучи єдиним, хто залишився, він взяв на себе відповідальність", де дієприслівник "being" вказує на умови, за які стали можливими [7, с. 102].

Ще один спосіб перекладу — використання дієслівних конструкцій, що передають дію, виконану в часі. Це особливо актуально для таких фраз, як «Виконавши завдання, він пішов додому» — «Закінчивши завдання, він пішов додому». Такий переклад дозволяє зберегти логіку подій та одночасність дій, не втрачаючи емоційного забарвлення тексту. Важливо, що в публіцистичних текстах часто використовують таку структуру для підкреслення важливості та позиції подій, що також має бути враховано при перекладі [8, с. 56].

Не менш важливою є й можливість використання розгорнутих фраз для точного відтворення значення дієприслівникових конструкцій. Наприклад, у

реченні «Він крокував вперед, кричачи своїм друзям» можна створити перефразування у вигляді «Він вийшов вперед і закричав до своїх друзів», що дозволяє чітко виразити одночасність дій і забезпечити зрозумілість у сприйнятті подій для українського читача. При цьому важливо підвищити емоційний відтінок тексту, який зберігається через використання дієслів з активним емоційним забарвленням, як у випадку зі словами «закричав», які вказують на інтенсивність дії [9, с. 78]. При перекладі дієприслівників у публіцистичних текстах особливо важливо замкнути динамічність і рухливість, яка часто є характерною для стилістики таких творів. Дієприслівникові звороти використовують для того, щоб зробити текст більш рухливим і динамічним, передаючи одночасність, умовність або причинно-наслідкові зв'язки між подіями. Перекладач, зберігаючи цю специфіку, може зробити текст не лише точним, а й стилістично адекватним.

Таким чином, переклад дієприслівників у публіцистичних текстах є випуском етапу, що вимагає як глибокого розуміння граматичної структури обох мов, так і збереження стилістичних особливостей жанру. Точність, емоційна виразність та збереження динаміки є ключовими аспектами, які необхідно отримати при роботі з таким видом текстів.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Вивчення перекладу англійських дієприслівникових конструкцій у різних типах текстів, таких як художня література, науково-технічні та публіцистичні тексти, показує, що кожен із цих жанрів має свої особливості, які впливають на вибір методів і стратегій перекладу. У художній літературі дієприслівник призначений для створення емоційного забарвлення, динаміки та глибини в описах подій, і їх точний переклад має зберегти цю специфіку.

У науково-технічних текстах дієприслівник забезпечує функцію уточнення, опису умов або додаткової інформації, тому в такому випадку переклад має бути чітким і однозначним, з мінімальним відхиленням від оригіналу. Важливо підтримувати точність у передачі технічних термінів і структур, щоб забезпечити правильний сприйняття інформації читачем. При цьому використання спеціальних мовних засобів для перекладу технічних термінів і конструкцій, включаючи дієприслівники, має сприяти чітким науковим формулюванням. У публіцистичних текстах, де дієприслівники часто використовуються для вираження динамічності та одночасності дії, перекладачі мають отримання душевної зарядженості тексту, наступний тип письма орієнтований на залучення уваги читача та вплив на його сприйняття. Переклад таких конструкцій може вимагати використання більшої кількості гнучких і адаптованих формулювань для збереження оригінального стилю та темпу тексту.

Таким чином, великим аспектом є здатність перекладача вибирати оптимальні методи для кожного типу тексту з урахуванням його жанрових та функціональних особливостей. Переклад дієприслівникових конструкцій повинен відповідати не лише лексичному змісту, а й стилістичним вимогам та функціональним завданням, які ставляться перед текстом у кожному конкретному контексті.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У процесі виконання роботи було детально помічено теоретичні, перекладацькі та практичні аспекти аналізу англійських дієприслівникових конструкцій та їх перекладу на українську мову. Перший розділ, що стосувався теоретичних основ аналізу дієприслівникових конструкцій, показав, що дієприслівник є кількістю складових мовних конструкцій як в англійській, так і в українській мові. Вони забезпечують ключові синтаксичні функції, зокрема, виражають одночасність, умову або причину дії, а також можуть виступати як додаткові елементи, що надають дії більшої деталізації або контексту. Порівняльний аналіз дієприслівників в обох мовах продемонстрував суттєві відмінності в їх використанні, особливо у випадках, коли англійські конструкції потребують значних адаптацій для природності й точності перекладу.

Другий розділ, присвячений перекладу англійських дієприслівникових конструкцій на українську мову, підкреслив важливість правильного вибору методів перекладу, враховуючи як структурні, так і семантичні особливості обох мов. Визначено основні способи відтворення таких конструкцій, серед яких дослівний та адаптований переклад займають важливе місце. Особливу увагу приділено впливу контексту на вибір методу перекладу, останній саме контекст дозволяє вибрати найбільш підходящу конструкцію для точного відтворення контенту оригіналу в цільовій мові.

Третій розділ, що включає практичний аналіз перекладу дієприслівникових конструкцій у художній літературі, науково-технічних та публіцистичних текстах, продемонстрував, як у залежності від жанру тексту змінюється підхід до перекладу. У художній літературі перекладачі мають збереження емоційної та стилістичної наповненості оригіналу, у науково-технічних текстах — точність та однозначність, а в публіцистичних — динамічність і виразність. Аналіз надати можливість, що у кожного з

перекладач має лише граматичні та лексичні особливості, але й специфіку функціонального стилю тексту.

Загалом, показала робота, що переклад англійських дієприслівникових конструкцій на українську мову вимагає глибокого розуміння як граматичних, так і контекстуальних аспектів мови. Вибір методу перекладу залежить від жанрових особливостей тексту, його функціонального призначення та завдань, які ставлять перед собою перекладач.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдулова, Л. С. Лексичні трансформації в перекладі. – К.: Видавництво «Наука», 2010. – 312 с.
2. Айвазова, Н. М. Порівняльний аналіз стилістичних засобів англійською та українською мовами. – К.: Наукова думка, 2014. – 295 с.
3. Алексєєва, Т. Г. Переклад та його специфіка. – Харків: Вища школа, 2015. – 205 с.
4. Андрієшин, Ю. І. Основи лінгвістики перекладу: підручник. – Львів: ЛНУ, 2011. – 348 с.
5. Антонова, О. Л. Стилїстика англійської мови в перекладі. – Одеса: ОНУ, 2011. – 180 с.
6. Артеменко, І. І. Переклад в наукових текстах: методи та практики. – Львів: ЛНУ, 2013. – 260 с.
7. Ахметова, Н. В. Теорія перекладу: навч. посіб.. – К.: Вища школа, 2012. – 248 с.
8. Бабич, О. В. Проблеми перекладу технічних текстів. – Київ: Вища школа, 2013. – 276 с.
9. Балан, В. М. Вступ до загальної лінгвістики. – Харків: Харківський національний університет, 2010. – 512 с.
10. Бенашвілі, Л. В. Лексикологія сучасної англійської. – К.: Наукова думка, 2008. – 268 с.
11. Бородіна, О. П. Семантика та синтаксис в перекладі. – Київ: Літературна думка, 2016. – 314 с.
12. Бурова, М. П. Основи теорії перекладу. – Донецьк: ДонДУ, 2014. – 172 с.
13. Буцай, М. І. Переклад технічних текстів. – Харків: Харківський університет, 2012. – 315 с.
14. Василенко, О. Г. Теорія перекладу: аспекти культурної адаптації. – Дніпро: Дніпропетровський університет, 2017. – 259 с.

15. Вербицький, В. І. Теорія і практика перекладу: підручник. – Львів: Видавництво Львівського університету, 2015. – 322 с.
16. Вишневський, О. П. Мовна політика в перекладі. – Київ: Академія, 2015. – 210 с.
17. Власенко, В. І. Основи науково-технічного перекладу. – К.: Вища школа, 2017. – 276 с.
18. Воропаєва, Н. О. Теорія і практика перекладу. – К.: Либідь, 2017. – 496 с.
19. Гейко, В. П. Функціональний стиль перекладу. – К.: Академія, 2013. – 320 с.
20. Горбач, С. О. Лексикологія сучасної української мови. – Київ: Вища школа, 2011. – 288 с.
21. Гребенюк, О. О. Переклад в галузі медицини. – Харків: Харківський університет, 2016. – 300 с.
22. Грінченко, Л. М. Мова та стиль публіцистичних текстів. – Черкаси: Черкаський університет, 2012. – 210 с.
23. Даниленко, О. В. Теорія перекладу: практичні аспекти. – Дніпро: Дніпропетровський університет, 2015. – 230 с.
24. Данилова, М. Л. Переклад наукових статей. – Львів: ЛНУ, 2013. – 220 с.
25. Дем'янчук, М. В. Практика перекладу. – Харків: Харківський університет, 2014. – 274 с.
26. Джонсон, П. Теорія та практика перекладу. – Лондон: Oxford University Press, 2016. – 430 с.
27. Дієго, А. П. Міжмовний переклад. – К.: Наукова думка, 2012. – 310 с.
28. Довгань, Т. О. Лексичні особливості перекладу. – Черкаси: Черкаський університет, 2015. – 310 с.
29. Захарова, Т. В. Переклад в економічній сфері. – Харків: Харківський університет, 2014. – 202 с.

30. Іванова, І. П. Теорія і практика художнього перекладу. – Одеса: ОНУ, 2010. – 300 с.
31. Калачова, Т. С. Переклад в бізнес-комунікаціях. – Київ: Наукова думка, 2012. – 232 с.
32. Ковальчук, Л. М. Мовний переклад і культура. – К.: Літературна думка, 2014. – 250 с.
33. Костенко, І. В. Особливості перекладу у сфері інформаційних технологій. – Дніпро: Дніпропетровський університет, 2015. – 289 с.
34. Кравець, М. В. Когнітивна лінгвістика: від теорії до практики. – Харків: Видавництво Харківського університету, 2012. – 268 с.
35. Кузьмін, С. П. Технічний переклад. – Київ: Вища школа, 2013. – 354 с.
36. Кулініч, О. О. Сучасна лексикографія. – К.: Дніпро, 2011. – 208 с.
37. Левченко, О. В. Технічний переклад та його особливості. – Харків: Видавництво Харківського університету, 2015. – 185 с.
38. Лосєв, В. Я. Теорія перекладу. – К.: Академія, 2017. – 310 с.
39. Мельник, Н. Л. Публіцистика: теорія та практика перекладу. – Київ: Літературна думка, 2012. – 240 с.
40. Михайлова, Г. В. Лексикографія та переклад. – К.: Наукова думка, 2013. – 280 с.
41. Ніколаєва, І. В. Сучасна англійська лексика. – Харків: Харківський університет, 2011. – 328 с.
42. Огородник, О. В. Лінгвістика та переклад. – Київ: Вища школа, 2014. – 250 с.
43. Павлова, Т. Г. Лінгвістика тексту та перекладу. – Дніпро: Дніпропетровський університет, 2012. – 312 с.
44. Петров, А. К. Словник перекладача. – Харків: Видавництво Харківського університету, 2010. – 488 с.
45. Петросян, Н. О. Лексика та стиль художнього перекладу. – К.: Наукова думка, 2011. – 290 с.

46. Рибак, В. В. Мовний контакт і переклад. – Львів: Видавництво Львівського університету, 2015. – 364 с.
47. Савченко, О. А. Лексика в перекладі. – Одеса: ОНУ, 2013. – 202 с.
48. Симоненко, Л. О. Теорія і практика перекладу. – Харків: Харківський університет, 2014. – 320 с.
49. Скворцова, Н. М. Стилїстика англійської мови. – Київ: Літературна думка, 2016. – 276 с.
50. Соловійова, Л. В. Культура мовлення та переклад. – К.: Наукова думка, 2012. – 216 с.
51. Сорокіна, А. В. Теорія та практика синхронного перекладу. – Харків: Видавництво Харківського університету, 2015. – 398 с.
52. Співак, О. Б. Теорія перекладу: практичний курс. – К.: Вища школа, 2014. – 268 с.
53. Стеценко, О. В. Когнітивний переклад. – Київ: Літературна думка, 2013. – 300 с.
54. Тарасова, Т. А. Мовна політика та переклад. – Київ: Академія, 2016. – 356 с.
55. Федорова, Л. О. Теорія перекладу в сучасній лінгвістиці. – К.: Літературна думка, 2015. – 260 с.
56. Фролова, О. С. Переклад і культурні особливості. – Харків: Харківський університет, 2014. – 234 с.
57. Храмова, Т. В. Переклад у міжкультурній комунікації. – Київ: Наукова думка, 2012. – 380 с.
58. Шевченко, Н. М. Мовна практика перекладу. – Львів: Видавництво Львівського університету, 2011. – 215 с.
59. Шмідт, Л. О. Теорія перекладу: основи, методи, практики. – Київ: Літературна думка, 2013. – 235 с.
60. Яковлева, І. І. Переклад науково-технічних текстів. – Київ: Академія, 2016. – 288 с.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барон, В. К. Словник-довідник з перекладу англійської мови. – Київ: Вища школа, 2010. – 345 с.
2. Бенжамен, А. В. Словник з лексикографії. – К.: Академія наук, 2008. – 450 с.
3. Великанов, І. П. Мовний довідник з перекладу. – Харків: Вища школа, 2012. – 217 с.
4. Глосарій термінів та виразів з перекладу / за ред. Л. О. Малих. – Київ: Наукова думка, 2016. – 350 с.
5. Григорова, Л. Л. Англо-український словник. – Харків: Видавництво «Платон», 2009. – 600 с.
6. Дорофєєва, Т. І. Словник з технічного перекладу. – Львів: ЛНУ, 2013. – 250 с.
7. Задорожний, О. Л. Переклад наукових текстів. – Дніпро: Дніпропетровський університет, 2014. – 198 с.
8. Лаптева, І. К. Переклад в юриспруденції. – Київ: Вища школа, 2015. – 316 с.
9. Лексикографічний словник з перекладу / за ред. Н. М. Голубєвої. – К.: Академія наук, 2007. – 530 с.
10. Мартинова, Л. В. Переклад у технічну документацію. – Одеса: ОНУ, 2013. – 378 с.
11. Мельник, О. П. Словник мовних помилок. – Київ: Літературна думка, 2014. – 234 с.
12. Петров, І. М. Термінологічний словник з перекладу. – Харків: Харківський університет, 2016. – 404 с.
13. Словник з технічного перекладу / за ред. Л. І. Полякової. – Київ: Наукова думка, 2015. – 210 с.

14. Смирнов, Ю. К. Словник з перекладу наукових текстів. – Харків: Вища школа, 2010. – 305 с.
15. Сушко, Л. М. Словник англійської мови. – Львів: ЛНУ, 2008. – 710 с.
16. Тарасенко, В. О. Англо-український технічний словник. – Київ: Вища школа, 2014. – 500 с.
17. Федоренко, Л. П. Словник фразеологізмів англійської. – Харків: Видавництво «Платон», 2012. – 320 с.
18. Шевченко, А. В. Англо-український юридичний словник. – Київ: Наукова думка, 2017. – 290 с.
19. Яременко, О. А. Словник з технічних термінів. – Дніпро: Дніпропетровський університет, 2015. – 330 с.

SUMMARY

The study provides a detailed analysis of participial constructions in English and Ukrainian, with a particular focus on the challenges and specific features of their translation. The first chapter presents the theoretical foundations for analysing participial constructions, defining their key concepts and classifications, as well as outlining the syntactic functions of participles in the English language. Special attention is given to the peculiarities of their use in Ukrainian, which made it possible to gain a deeper understanding of cross-linguistic differences and their impact on the translation process.

The second chapter examines the main methods of rendering English participial constructions in Ukrainian translation, including both literal and adapted approaches. Context plays a crucial role in determining the appropriate translation strategy, as it can significantly influence the accuracy and adequacy of meaning transfer. The third chapter offers a practical analysis of the translation of English participial constructions based on texts from various genres, such as fiction, scientific and technical writing, and journalism. This analysis demonstrates how contextual factors and genre-specific features affect the translator's decision-making. The examined examples show that the most commonly used methods include the transformation into infinitive constructions, modification of grammatical structures, and adaptation to the norms of the target language.

Overall, the study confirms that translating participial constructions requires careful consideration of context, functional differences between the languages, and genre specificity, all of which contribute to producing accurate and adequate translations.

ZUSAMMENFASSUNG

In der Arbeit wurde eine detaillierte Analyse der Partizipialkonstruktionen im Englischen und Ukrainischen durchgeführt, wobei der Schwerpunkt auf deren Übersetzung lag. Im ersten Kapitel wurden die theoretischen Grundlagen der Analyse solcher Konstruktionen vorgestellt, die Begriffe und Klassifikationen definiert sowie die syntaktischen Funktionen der Partizipien in der englischen Sprache erläutert. Be-

sonderes Augenmerk galt den spezifischen Merkmalen der Verwendung von Partizipien im Ukrainischen, was ein tieferes Verständnis der Unterschiede zwischen den Sprachen und ihres Einflusses auf den Übersetzungsprozess ermöglichte.

Im zweiten Kapitel wurden die wichtigsten Methoden der Wiedergabe englischer Partizipialkonstruktionen im Ukrainischen untersucht, darunter die wörtliche sowie die adaptierte Übersetzung. Ein wesentlicher Faktor bei der Wahl der geeigneten Übersetzungsstrategie ist der Kontext, der die Genauigkeit und Angemessenheit der Bedeutungsübertragung maßgeblich beeinflussen kann.

Das dritte Kapitel enthält eine praktische Analyse der Übersetzung englischer Partizipialkonstruktionen anhand verschiedener Textsorten wie Belletristik, wissenschaftlich-technischer Texte und Publizistik. Diese Analyse zeigt, wie die Besonderheiten des Kontextes und die genretypischen Anforderungen die Wahl der Übersetzungsmethoden beeinflussen. Die betrachteten Beispiele belegen, dass häufig verwendete Verfahren die Umformung zu Infinitivkonstruktionen, die Veränderung grammatischer Strukturen sowie die Anpassung an die Normen der Zielsprache umfassen.

Insgesamt bestätigt die Arbeit, dass die Übersetzung von Partizipialkonstruktionen eine sorgfältige Berücksichtigung des Kontextes, der funktionalen Unterschiede zwischen den Sprachen sowie der genrespezifischen Merkmale erfordert, um eine angemessene und präzise Übersetzung zu gewährleisten.

